

Työeläke

Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti

**ELÄKEVARAT
POTRISTUNEET**

255 miljardia
työeläkejärjestelmän
eläkevarat

Keskieläke 1977 euroa

**Eläkeläiset
haluttua
työvoimaa**

**Keskivertoeläkeläinen.
Kuka meistä on sellainen?
Selvitimme, miten tulot jakautuvat.**

8

Tapasimme
ETK:n ekonomisti
Sanna Tenhusen
kirjastotalo
Fyyrissä.

29

Kevan pääekonomisti
Joonas Rahkola ei
levittele käsiään, vaan
kertoo julkisalojen
työvoimapulasta.

16

Arvostatko
aikaa vai rahaa?
Jos jälkimmäistä,
lykkäyskorotus on
sinua varten.

26

Opettaja Ritva Harvio
päätty jatkaa työntekoa
eläkkeellä.

Sisältö 2/2024

3 **PÄÄKIRJOITUS**
Tuovi Rautjoki: Kyselyä pukkaa

12 **VISUAALISESTI**
Keskieläke 1977 euroa

24 **PAINAVA SANA**
Opettaja Ritva Harvio päätti
jatkaa työntekoa eläkkeellä

35 **SUMMARY**
Lehden sisällöstä
englanniksi

5 **TIEDOKSI**
Kevytyrittäjäyys kasvussa

14 **TILASTOKATSAUS**
Tästä keskieläke muodostuu

27 **PUHEENAIHE**
Julkisalojen työvoimapula

36 **JULKAISUT**
Eläketurvakeskuksen
uusimpia julkaisuja

7 **KOLUMNI**
Pekka Seppänen: Eläkeuudis-
tus antoi nuoren paperit

16 **OHJENUORA**
Näin hyödyt
lykkäyskorotuksesta

30 **MAAILMALTA**
Eläkeuutisia muista maista

8 **TAPASIMME**
Ekonomisti Sanna Tenhusen

18 **ELÄKEVARAT 2023**
Tarkastelussa työeläke-
rahavirrat

34 **KONKARI KERTOO**
Merenkulku turvaa
huoltovarmuutta

3.6.2024

KAROLIINA PAATOS

Kyselyä pukkaa

VASTAISITKO LYHYEEN KYSELYYN? Yhä useampi jättää vastaamisen väliin, ja tunnustan tekevänä näin ajoittain itsekkin. Kyselyjä kun tulee viikoittain puheluina, tekstiviesteinä ja sähköpostitse, ja määrä tuntuu vain kasvavan. Maitopurkin osto lähikaupasta poikii välittömästi tekstiviestikyselyn, ja soitto hammaslääkärille pitäisi jaksaa analysoida. Välillä liika on liikaa.

Tilastokeskus tarttui tärkeään asiaan julkaistessaan huhtikuulla uutisen tutkimusuupumuksesta. Huoli vastaajien laskevasta määrästä on aiheellinen. Päättösentekomme pohjautuu parhaimmillaan tutkittuun tietoon, ja moni tutkimus tehdään kyselytutkimuksena. Tutkimuksia siis riittää, ja lisäksi tulevat kaikki muut kyselyt kuten asiakaspalautteet ja viestinnän tai markkinoinnin kyselyt ja gallupit. Kuka jaksaa vastata kaikkeen ja tarvitsemeko oikeasti tällaista määrää tietoa?

VASTAAJIEN TURNAUSVÄSYMUKSEN tunnistamme myös Eläketurvakeskuksessa (ETK). Teemme vuosittain tutkimuksellisia kyselyitä eri kohderyhmille, ja vastaajien tavoittaminen on tietyissä ryhmissä vaikeutunut. Toistaiseksi olemme onnistuneet kokoamaan riittävän määrän vastaajia, mutta jaamme Tilastokeskuksen huolen.

Erityisesti pienten lasten vanhemmat, yrittäjät ja nuoret ovat kohderyhminä vaikeita tavoittaa. Ruuhkavuosiaan tarpevat jättävät mieluummin vastaamatta tuntemattomiin numeroihin, ja kyselyviestit hukkuvat Wilma-hälytysten loputtomaan virtaan. Nuorten viestintäkulttuuri taas on erilaista, jossa puhelut ja sähköpostit eivät ole enää vahvoilla. Yrittäjien arki on jatkuvaa kiirettä, jolloin kaikki ylimääräinen karsiutuu pois. Eläkeläiset sen sijaan erottuvat ETK:n kyselyissä ennätyksellisen korkealla, jopa yli 80 prosentin vastausasteellaan.

MILTÄ NÄYTTÄÄ TUTKIMUSTEN TULEVAISUUS, jos kyselyihin ei enää vastata? Ei hyvältä, mutta kyselyistä on hankalaa luopuakaan, koska ne ovat käytännössä ainoa tapa tuottaa väestöä edustavia tuloksia. Vastaajan roolissa voimme harkita, mitkä kyselyt ovat tärkeimpiä vastattavaksi silloin, kun aika ei riitä kaikkeen. Kyselyjen tekijöinäkin harkintaa tarvitaan: kysytään silloin, kun on aito tarve, tieto hyödyttää laajasti ja tehdään kyselyt laadukkaasti, jolloin vastauksesta jää hyvä mieli myös sen antajalle. /

Tarvitsemeko oikeasti tällaista määrää tietoa?

TUOVI RAUTJOKI, VIESTINTÄJOHTAJA, ELÄKETURVAKESKUS
@TUOVIRAUTJOKI

Työeläke-lehti on työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus (ETK), Etk.fi

VERKKOLEHTI
Työeläkelehti.fi

TILAA UUTISKIRJE
www.etk.fi/uutiskirje/

PÄÄTOIMITTAJA
Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLLIKÖ
Anne Iivonen

TUOTTAJA
Antti Karkiainen

TOIMITUKSEN SÄHKÖPOSTI
tyoelake-lehti@etk.fi

TOIMITUSNEUVOSTO
Suvi Dufva (Varma)
Minna Hakkarainen (Ilmarinen)
Jorma Kinnunen (Mela)
Tapio Koivu (Veritas)
Marina Paulaharju (Merimieseläkekassa)
Suvi Ritola (ETK)
Satu Sandell (Elo)
Teresa Kvarngård (Keva)
Carita Wuorenjuuri (ETK)

LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Milka Alanen, Joonas Hautamäki,
Katri Isotalo, Hanna-Maria Kuntala,
Satu Kettunen, Katariina Käkönen,
Hanna Latvala, Antti Mielonen,
Olli-Pekka Orpo, Elina Päivinen,
Matti Remes, Katri Saarteinen,
Mika Vidlund ja Niko Väänänen.

Kannen kuva:
Milka Alanen. Kuvassa Kirkkonummen Eläkkeensaajat ry:n jäsenistöä.

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi
puhelin 029 411 2500

VISUAALINEN SUUNNITTELU
Katri Saarteinen
Eläketurvakeskus

TAITTO
Markku Laitinen
Aste Helsinki Oy

PAINO
Punamusta Oy
paperi Berga Classic PrePrint 100 g/m²

ISSN 0564-5808 (painettu)
Helsinki 2024, 60. vuosikerta
ISSN 1799-5221 (verkkójulkaisu)

Ilmestyy seuraavan kerran syyskuussa:

nro	aineistot	lehti ilmestyy
3	30.8.	30.9.
4	1.11.	2.12.

 Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläkeneuvottelut käynnissä

Työeläkeuudistuksella tavoitellaan miljardin euron sopeutusta pitkälle aikavälille. Työmarkkinajärjestöjen tavoitteena on tehdä ratkaisut vuoden 2025 alkuun mennessä.

HALLITUKSEN asettamana tavoitteena on selvittää tarvittavat työeläkejärjestelmän muutokset rahoituksellisen kestävyuden varmistamiseksi ja riittävän etuustason turvaamiseksi.

Muutosten tulee vahvistaa julkista taloutta pitkällä aikavälillä noin 0,4 prosenttiyksiköllä suhteessa bruttokansantuoteseen, mikä vastaa noin miljardia euroa.

Lisäksi tulee löytää keinot eläkevakuutusmaksutason pitkän aikavälin konkreettiseen vakauttamiseen, jossa työeläkejärjestelmä sopeutuu mahdollisiin shokkeihin sääntöpohjaisen vakautusjärjestelmän avulla.

Ratkaisua haetaan parhaillaan.

TYÖMARKKINAJÄRJESTÖT ovat asettaneet eläkeneuvotteluryhmän, jonka koolle kutujana on Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) johtaja **Ilkka Oksala**. EK:n lisäksi ryhmässä päätöksiä eläkeuudistuksen sisällöstä tekevät Kunta- ja hyvinvointialuetyöntä-

EK:n Ilkka Oksalan johtaman työryhmän on löydettävä ratkaisun avaimet tekeillä olevaan eläkeuudistukseen.

jat KT, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Akava ja STTK.

Toisessa, sosiaali- ja terveystieteiden (STM) ylijohtaja **Liisa Siika-ahon** johtamassa kolmikantaryhmässä istuvat työmarkkinajärjestöjen lisäksi STM:n ja valtiovarain-

Monen kansalaisen mielenkiinto on omassa lompakossa.

ministeriön edustajat. Eläketurvakeskus on mukana ryhmässä asiantuntijana.

Työmarkkinaosapuolilla on takanaan monta hyvää neuvottelutulosta menneiltä vuosilta, ja oletus on, että tälläkin kertaa ratkaisu löytyy.

Tavoitteena on laatia ehdotus uudistus-toimista hallitukselle 31.1.2025 mennessä.

MEDIAN juttujen myötä kansalaisen mielenkiinto on omassa lompakossa. Eläkkeensaaja pohtii, karsitaanko eläke-etuisuuksia ja jos karsitaan, niin millä rajauksella ja keneiltä jo kiristyneiden verotusratkaisujen lisäksi.

Ulottuvatko leikkauslistalle opiskelun ja muiden palkattomien jaksojen eläkekertymät?

Entä kuinka käy osittaisen vanhuuseläkkeen? Vastauksia on luvassa ensi vuoden puolella. /

ANNE IIVONEN

80 %

Naisen eläke on 80 prosenttia miehen eläkkeestä. Palkkaeroista johtuen naisilla kokonaiseläke jää keskimäärin 1779 euroon, kun miehillä kuukausieläke on 2216 euroa.

Suomen ja Uruguay sopimusneuvottelut etenevät hyvää vauhtia

URUGUAY ja Suomi aloittivat keväällä neuvottelut sosiaaliturvasopimuksesta, joka tulee kattamaan maiden työeläkejärjestelmät.

Sosiaaliturvasopimuksen myötä Uruguayhin työkomennukselle lähetetty työntekijä voi pysyä Suomen lainsäädännön alaisuudessa tietyn ajan, jolloin vältetään kaksinkertaisilta vakuutusmaksuilta.

Sopimus helpottaa myös Uruguayssa pidempään työskentelevien suomalaisten eläkeoikeuden syntymistä.

Tällä hetkellä Uruguay edellyttää vanhuuseläkeoikeuteen 30 vuoden työuraa maassa. Sopimuksen myötä Uruguayssa otettaisiin huomioon myös Suomessa tehty työ. Näin henkilö voisi saada oikeuden maan eläkkeeseen, vaikka ei olisikaan kuulunut eläkejärjestelmään vaadittua aikaa.

– Sopimus parantaa maiden välillä liikkuvien henkilöiden asemaa ja sosiaaliturvaa. Viran-

omaisyhteistyö tulee helpottamaan myös työeläkkeen hakemista, sanoo Eläketurvakeskuksen ulkomaanpalvelujen yksikön päällikkö **Mirva Laitinen**.

Suomen ja Uruguayn välinen sosiaaliturvasopimus lujittaa myös maiden välistä suhdetta ja parantaa yritysten toimintaedellytyksiä.

Suomalaisia on lähetetty työkomennuksille Uruguayhin viime vuosina muun muassa metsäteollisuuden investointien vuoksi.

Suomesta neuvotteluihin osallistuu asiantuntijoita sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöstä ja Eläketurvakeskuksesta.

Neuvottelut sosiaaliturvasopimuksesta alkoivat epävirallisesti viime marraskuussa. Ensimmäinen neuvottelukierros käytiin keväällä Montevideossa.

Seuraava neuvottelukierros järjestetään ensi syksynä, jolloin vuorossa on toimeenpanosopimuksen valmistelu.

SATU KETTUNEN

Kevytyrittäjyys nopeassa kasvussa

YHÄ USEAMPI KEVYTYRITTÄJÄ on alle kolmekymppinen ja matalasti koulutettu. Edelleen suurin osa kevytyrittäjistä on Suomessa syntyneitä miehiä, mutta joka neljäs kevytyrittäjä on ulkomaalaistaustainen.

– Heikommassa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt ovat ryhtyneet aiempaa useammin kevytyrittäjiksi, sanoo aihealuetta tutkinut erikoistutkija **Susanna Sten-Gahmberg** Eläketurvakeskuksesta.

Kevytyrittäjien määrä on kasvanut nopeasti viime vuosina. Vuonna 2022 noin

68 000 kevytyrittäjää sai tuloja laskutuspalveluyritysten kautta.

Entistä useammin kevytyrittäjät ovat vain perusasteen koulutuksen suorittaneita. Tyypillistä on myös, että kevytyrittäjyys on usein väliaikaista ja toimii lisätulon lähteenä.

Vuonna 2022 kevytyrittäjyydestä saatu vuosimedianitulo oli 1700 euroa. Neljä viidestä kevytyrittäjästä sai muitakin ansiotuloja kuin kevytyrittäjätuloja.

Lähes 60 prosenttia kevytyrittäjistä oli myös työsuhhteessa.

Kesäopintoja omaan tahtiin verkossa

Eläketurvakeskus järjestää koulutusta alan asiantuntijoille sekä eläkeasioista kiinnostuneille. Verkkokursseja voit suorittaa omaan tahtiin verkko-oppimisympäristössä Tutkassa. Käy tutustumassa lähemmin koulutuksiimme www.koulutus.etk.fi

Suomen työeläkejärjestelmästä lyhyesti

verkko

Työeläkekuntoutuksen ABC

verkko

TyEL- ja YEL-vakuuttamisen perusteet

verkko

Eläkealan tunte-musta eläkesäätiöiden ja -kassojen hallintojen jäsenille

verkko

Perusteet eläkepääätöstietojen ilmoittamisesta

verkko

Tutustu lähemmin: koulutus.etk.fi

Työeläke-lehden ilme uudistui

KIIITOS, että tartuit lehtemme. Kesäkuun numeromme (Työeläke 2:2024) on uudistunut ulkoasultaan. Muutokset havaitset etenkin pääväreissä ja kirjasintyypeissä.

Säilyitimme tutun juttujärjestyksen ja konseptirungon, mutta puimme lehden uuteen tyyliin. Värit hehkuvat nyt marjapuuronpunaisen ja luumunsinisen sävyissä. Vaihdomme otsikoiden ja palstatekstien fontit perinteistä typografiaa noudattelevaan Le Monde -kirjasimeen. Osa jutuista sisältää lisäksi tausta-aineistoon vievän QR-koodin, joka toimii linkkinä myös näköislehdessä.

Uudistuksen toteuttivat Eläketurvakeskuksen graafinen suunnittelija **Katri Saarteinen** ja sivuntuotannon teknisen kumppanimme AsteHelsinki Oy:n taittaja **Markku Laitinen** yhteistyössä toimituksen kanssa.

Uutta henkivät kuvittaja **Satu Kettunen** piirroksin. Visuaalisesti-aukeaman tuotamme datavisualisoija **Juuso Koposen** kanssa.

Samassa yhteydessä myös Työeläkelehti.fi-verkkolehtemme uudistui etusivun ilmeeltään ja rakenteeltaan.

ANNE IIVONEN, TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ

Eläkemeno
13,6
bkt:sta

Eläkemenoihin
13,6 prosenttia
bruttokansantuotteesta

Eläkemenojen osuus bruttokansantuotteesta (277,6 mrd.) oli vuonna 2023 noin 13,6 prosenttia. Lakisääteisiä eläkkeitä maksettiin yhteensä 37,7 miljardilla eurolla, josta työeläkkeiden osuus on reilut 34 miljardia euroa.

NIMITYKSET

Silja Ciulla,
tradenomi, on
nimitetty **Eläke-
turvakeskuksen**
hankepäälliköksi
4.3. alkaen.

Mika Flinkkilä
on maaliskuussa
nimitetty **Ilmari-
sen** asiakaspäälli-
köksi.

Dan Puha,
tradenomi, BBA,
on tammikuussa
nimitetty **Ilmari-
sen** suurasiakas-
päälliköksi.

Outi Ruusunen,
tradenomi, on
nimitetty **Eläke-
turvakeskuk-
sen** testauspäälli-
köksi 1.3. alkaen.

Heli Huhtala,
FM, on nimitetty
Melan talous-
johtajaksi. Hän
aloittaa syksyllä
sekä samalla myös
johtoryhmän jäsenenä.

Juha Niemelä,
VTL, on tammi-
kuussa nimitetty
Ilmarisen allo-
kaatiojohtajaksi.

Eemeli Rajala,
tradenomi AMK,
on nimitetty
**Työeläke-
vakuuttajat Telan**
yhteiskuntavaikutta-
misen asiantuntijaksi 1.4. alkaen,
tehtävä on määräaikainen.

Hanna Vainio,
KTM, on nimi-
tetty **Varman**
IT:stä ja digital-
saatiosta vastaa-
vaksi johtajaksi 1.8.
alkaen ja johtoryhmän jäseneksi
1.9. alkaen.

2024

SAVE THE DATE

TYÖELÄKEPÄIVÄ

26.11.2024

Scandic Marina Congress Center

Haluatko kasvaa ja kehittyä työeläkealan asiantuntijana?

Asiantuntijana työeläkealalla -valmennuksessa

kuullaan huippuasiantuntijoita aina Eläketurvakeskuksen johdosta eri alojen asiantuntijoihin ja verkostoidutaan muiden alan toimijoiden kanssa. Valmennus tarjoaa laajan käsityksen työeläkealan nykytilasta ja alaa koskevista muutospainesta.

Valmennus käynnistyy 27.8.2024
ja päättyy Työeläkepäivään 26.11.

Lue lisää www.etk.fi ja varmista paikkasi 12.6. mennessä!

ILMOITTAUDU
NYT!

MILKA ALANEN

Eläkeuudistus antoi nuoren paperit

VUODEN 2017 TYÖELÄKEUUDISTUS murjoi satojen tuhansien suomalaisten omaa taloutta enemmän kuin mikään muu päätös vuosikymmeniin. Uudistuksesta ei kuitenkaan suuremmin kiistelty, saati säännätty keltaisissa liiveissä kaduille polttamaan autoja.

Aina kun eduskunta on kiristänyt bensaveroa muutamalla sentillä, kansalaiset ovat suuttuneet. Mutta työeläkeuudistajat saivat kaikessa rauhassa nostaa eläkeikää ja viedä tulevilta eläkeläisiltä jopa kymppitonnieja. Esimerkiksi vuosina 1962–1964 syntyneiltä parin tuhannen euron työeläkkeen kokoon kursineilta lähti melkein 50 000 euroa.

Ilman vuoden 2017 eläkeuudistusta olisin itsekin jo eläkkeellä. Eläkeikäni ei tosin vaikuta millään tavalla työntekooni, mutta tuloihini se vaikuttaa. Eläkeuudistus saattoi olla työeläkejärjestelmän näkökulmasta onnistunut, mutta tällaisten pienten eläkkeensaajien näkökulmasta se oli aivan epäonnistunut.

On silti pakko myöntää, että eläkeuudistuksessa on myös eläkkeensaajan kannalta hyviä puolia. Kun eläkeikä loittonee, työtuloista jää suurempi osa puhtaana käteen, koska ei ole työeläkettä häiritsemässä ja nostamassa veroprosenttia.

EN TIEDÄ MILTÄ TUNTUU olla eläkeläinen, mutta kuvittelisin, että se tuntuu vanhalta. Mutta nyt, kiitos eläkeuudistuksen, eläkeikä häämöttää vasta tulevaisuudessa. Olo on keväinen ja raikas.

Kymmenistä tuhansista suomalaisista olisi tänä vuonna tullut eläkeläisiä, mutta eläkeuudistus antoi heille nuoren paperit. Ilmaista nuoruuden jatkoajasta nauttivat muun muassa **Eva Biaudet, Jyri Häkämies, Joel Hallikainen, Edu Kettunen, Sonja Lumme, Kati Outinen, Maukka Perusjätkä, Ressu Redford, Juha Sipilä, Ruben Stiller, Pekka Toveri, Kirsi Varhila, Ville Virtanen ja Kjell Westö.**

Nämä vuonna 1961 syntyneet vaikuttavat kaikin puolin tarmokkailta työihmisiltä. Ellei eläkeuudistus olisi tullut väliin, he olisivat tänä vuonna jo kumaraisia eläkeläisiä. Silloinen pääministeri Juha Sipilä ja nimilistan kaksi ensimmäistä saavat kiittää myös itseään, sillä he olivat eduskunnassa asiasta päättämässä.

SEURAAVA SUURI ELÄKEUUDISTUS muhii jo. Lienee lapsellisen hyväuskoista kuvitella, että se herättäisi yhtään enemmän keskustelua kuin edellinenkään.

Paljon parempi veikkaus on, että tämäkin eläkeuudistus vierailee kukkarollasi ja pidentää nuoruuttasi, mutta et ole siitä moksiskaan. /

Kolumnisti Pekka Seppänen on riippumaton talouden tarkkailija.

Kiitos eläkeuudistuksen, olo on keväinen ja raikas.

Moni eläkkeelle siirtynyt olisi ollut valmis jatkamaan töissä, jos työtaakkaa olisi kevennetty tai työnantaja olisi siihen kannustanut. Eläkeikää lähestyvien yksilöllisiä toiveita pitäisi kuunnella, sanoo Eläketurvakeskuksen ekonomisti Sanna Tenhunen.

Ekonomisti Sanna Tenhunen tutki vastikään eläkkeelle siirtyneiden kokemuksia

Mikä saisi jatkamaan töissä?

Lähes kaikki hiljattain eläkkeelle siirtyneet ovat pitäneet aiemmasta työstään ja kokeineet sen merkitykselliseksi. Näin arvioivat eläkeläiset Eläketurvakeskuksen laajassa kyselytutkimuksessa.

Eläkeiän kynnyksellä olevissa piilee siis iso työvoimapotentiali.

– Vajaa kolmannes vastaajista kertoi, että työnantajan kannustus, johtamistapojen parantaminen tai ikääntyneiden työntekijöiden arvostaminen olisivat saaneet jatkamaan töissä pidempään, kuvaa ekonomisti Sanna Tenhunen.

Myös työoloilla on merkitystä: työmäärän ja kiireen vähentäminen tai tehtävien keventäminen nousivat usein esiin vastauksissa.

– Tämä ei ole ihan pieni porukka, jota voitaisiin houkuttaa jatkamaan töissä vähän pidempään muokkaamalla työoloja tai työnantajan asenteita.

Kuormitus työntää pois työstä

Heti alimman eläkeiän tuntumassa eläkkeelle jääneet kokivat muita useammin työssään kiirettä, muutoksia, vaatimusten lisääntymistä ja henkistä kuormitusta.

Ekonomisti Sanna Tenhunen uskoo, että eläkeiän kynnyksellä olevissa piilee iso työvoimapotentiali.

– Esimerkiksi naisilla ja julkisella sektorilla työskennelleillä oli keskimääräistä useammin tällaisia kokemuksia. Kuormitustekijät näyttävät työntävän pois työelämästä, Tenhunen sanoo.

Toisaalta taas työn mielekkyys, vaikutusmahdollisuudet työssä ja työn tarjoamat sosiaaliset suhteet ovat yhteydessä siihen, että töissä jatketaan pidempään ja eläkkeelle siirtymistä lykätään.

Toiveet puheeksi työpaikoilla

Avoin keskustelu työnantajan ja työntekijän välillä yksilöllisistä toiveista ja tarpeista sekä eläköitymissuunnitelmista helpottaisi Tenhusen mielestä kumpaakin osapuolta.

Eläkeyhtiö Ilmarisen kyselyssä vain joka neljäs yli 60-vuotias oli keskustellut eläkeaikeistaan esihenkilönsä kanssa. Tenhunen mielestä pitäisi pohtia, miksi asiasta ei keskustella enempää.

– Ajatteleeko työntekijä, että työnantaja arvioi hänen olevan epämotivoitunut tai ettei hän ole kiinnostunut omaksumaan uut-

ta, jos nostaa esille jaksamisen tai kuormituksen? Toisaalta työnantaja voi pelätä, että työntekijä kokee puheeksi ottamisen ikäsyriinnäksi, Tenhunen miettii.

Hänen mielestään keskustelua työssä jaksamisesta pitäisi käydä kaikenikäisten työntekijöiden, ei vain eläkeikää lähestyvien, kohdalla.

– Meillä jokaisella on erilaisia elämäntilanteita, niin myös eläkeikää lähestyvillä. Henkilön oma kokemus on tärkeää ottaa huomioon, jotta työssä jaksattaisiin mahdollisimman pitkään.

Raha painaa osalla

Lähes kolmannes Eläketurvakeskuksen tutkimukseen vastanneista kertoi, että taloudelliset kannustimet – kuten kertyneen eläkkeen määrä tai lykkäyskorotus – ovat vaikuttaneet haluun jatkaa töissä.

Taloudellisten tekijöiden merkityksestä kertoivat useammin miehet, suurempaa eläkettä saavat ja ne, jotka ovat jatkaneet pidempään töissä alimman eläkeiän jälkeen.

Ihmisillä tulisi olla perustiedot eläkkeistä, jotta he voivat tehdä päätöksiä oikean tiedon valossa, painottaa Tenhunen.

Sanna Tenhunen

- Ikä: 46-vuotias
- Työ: ekonomisti Eläketurvakeskuksessa
- Koulutus: kauppatieteiden tohtori
- Onnellisuuden lähteet: perhe, matkustaminen, leipominen
- Elämän motto: Sinnikkäästi eteenpäin, vaikka pienin askelin: jossain vaiheessa tulee valmista vaikeammastakin tehtävästä.

Puolet haluaa työskennellä eläkkeellä, toinen puolikas taas ei halua.

Kaiken kaikkiaan vastikään eläkkeelle siirtyneet tunsivat eläketurvan taloudelliset kannustimet hyvin. Valtaosa kertoi tienneensä esimerkiksi lykkäyskorotuksesta, jonka saa pysyvästi, kun siirtää eläkkeelle jäämistä yli alimman eläkeiän.

– On olennaista, että ihmiset tunsivat eläkejärjestelmän perusasiat, jotta he voisivat tehdä päätöksiä eläkkeelle siirtymisestä oikean tiedon valossa. Perustiedot eläkkeen kertymisestä olisi hyvä tuntea jo siinä vaiheessa, kun aloittaa työuraansa. Siksi eläketietoutta pitäisi vahvistaa nuoremmissakin ikäryhmissä.

Moni ei löydä sopivaa työtä

Jopa puolet eläkkeelle siirtyneistä olisi kiinnostunut tekemään töitä eläkkeellä, mutta vain kolmasosa työskentelee. Varsin moni työnteosta kiinnostunut eläkeläinen koki, että sopivaa työtä ei ole tarjolla tai heitä ei palkata iän vuoksi.

– Toivoin, että eläkeläiset nähtäisiin yhä vahvemmin työvoimapotentialina. Eläkeläiset haluavat työskennellä etenkin osa-aikaisesti ja satunnaisesti. Pidän tärkeänä, että meillä on tällainen osaava ja joustava työvoimavaranto, josta saadaan vaikkapa päteviä sijaisia ja joka tukee työmarkkinoiden toimintavarmuutta.

Tarinat keskiarvojen takana

– TUTKIJANA huomaa, että keskiarvojen takana on hyvin erilaisia yksilöitä ja tarinoita. Ilmiöiden – esimerkiksi eläkkeelle siirtymisen – taustalla on moniulotteisia syitä ja vaikuttimia, **Sanna Tenhunen** sanoo.

Eläketurvakeskuksen tutkimus keskittyy eläketurvan kantaviin teemoihin: työurat ja niiden kehitys, eläkkeelle siirtyminen, eläkeläisten toimeentulo sekä eläkejärjestelmän taloudellinen kestävyys.

– Tehtävämme on oikean, luotettavan tiedon kerääminen ja välittäminen. Koen

Uutta opittavaa riittää, sillä eläkejärjestelmä on vaativa kokonaisuus tutkijallekin. Työn vastapainoksi Tenhunen leipoo.

Kumpi lopulta olisi parempi vaihtoehto: siirtää eläkkeelle jäämistä vai jatkaa työnteon eläköitymisen jälkeen?

– Eläkkeelle siirtymisen lykkäminen on siinä mielessä kannattavampaa, että pääsee hyötymään palkasta, siitä kertyvästä eläkkeestä ja lykkäyskorotuksesta. Jos taas jatkaa työskentelyä eläkkeen ohessa, voi ehkä vapaammin valita työskentelyn määrää kuten moni eläkkeellä työskentelevä haluaa-kin tehdä.

Kun väestö ikääntyy ja työvoiman tarve kasvaa, Tenhunen mukaan eläkkeen lykkäminen ja pidempään työskentely olisivat yhteiskunnan näkökulmasta myönteinen asia.

Vapaa-aika vetää eläkkeelle

Tenhunen muistuttaa, että puolet eläkkeelle siirtyneistä ei työskentele eikä halua työskennellä.

Vapaa-ajan lisääntyminen ja harrastusmahdollisuudet vaikuttivat suurella osalla eläkkeelle jäämiseen paljon tai melko paljon. Myös halu viettää aikaa läheisten kanssa on tärkeä eläkkeelle siirtymisen motiivi, etenkin naisille.

– Moni tuntee tehneensä riittävän pitkän työuran ja haluaa nauttia eläkepäivistä. ✓

Kyselytutkimukseen vastasi lähes 3400 vuosina 2019–2021 työstä vanhuuseläkkeelle siirtynyttä.

Tenhunen mukaan tutkimus luo osaltaan luottamusta eläkejärjestelmään. Suomalaiset voivat luottaa siihen, että puolueettoman tiedon avulla eläkejärjestelmän tilannetta seurataan ja tuleviin muutoksiin – esimerkiksi syntyyvyyden laskuun – voidaan varautua hyvissä ajoin.

Parhaillaan tutkijaa kiinnostaa, mihin suuntaan tekoälyn kehitys vie tutkimusta.

– Se vaatii tutkijalta, myös lukijoilta, entistäkin tarkempaa lähdekritiikkiä, tarkkuutta ja huolellisuutta, Tenhunen ennakoii.

Keskivertoeläkkeensaaja saa 1977 euron eläkettä

Yhä useamman ihmisen toimeentulo rakentuu eläke-etuuden varaan. Kolmannes väestöstämme on eläkkeellä, kun tarkastellaan 16 vuotta täyttäneitä väestöä. Eläkkeensaajissa naisia on hieman enemmän (54 prosenttia) kuin miehiä (46 prosenttia). Keskimääräinen kokonaiseläke on 1977 euroa kuukaudessa. Miesten keskieläkkeet ovat naisten eläkkeitä suurempia. Työuransa aikana keskivertomies ehtii tienata itselleen 2216 euron bruttoeläkkeen ja nainen viidenneksen sitä pienemmän eli 1779 euroa.

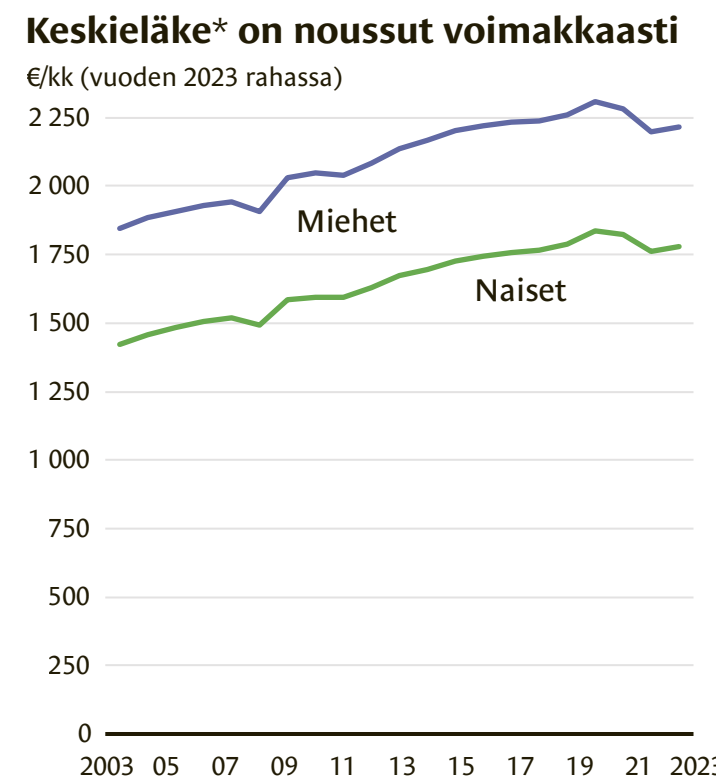
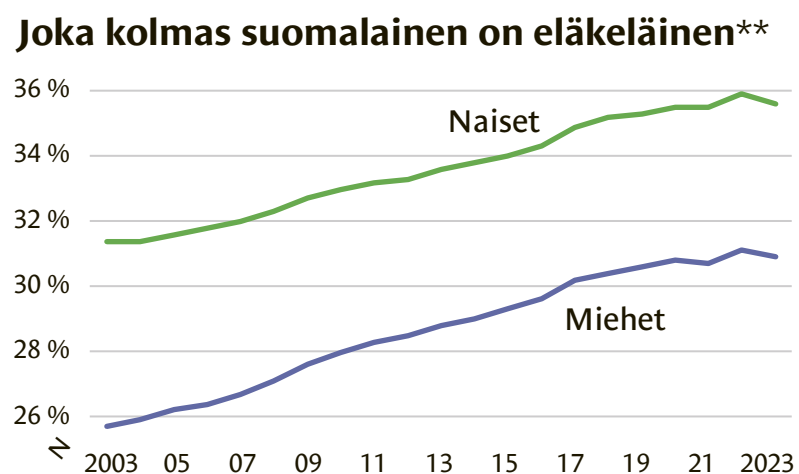
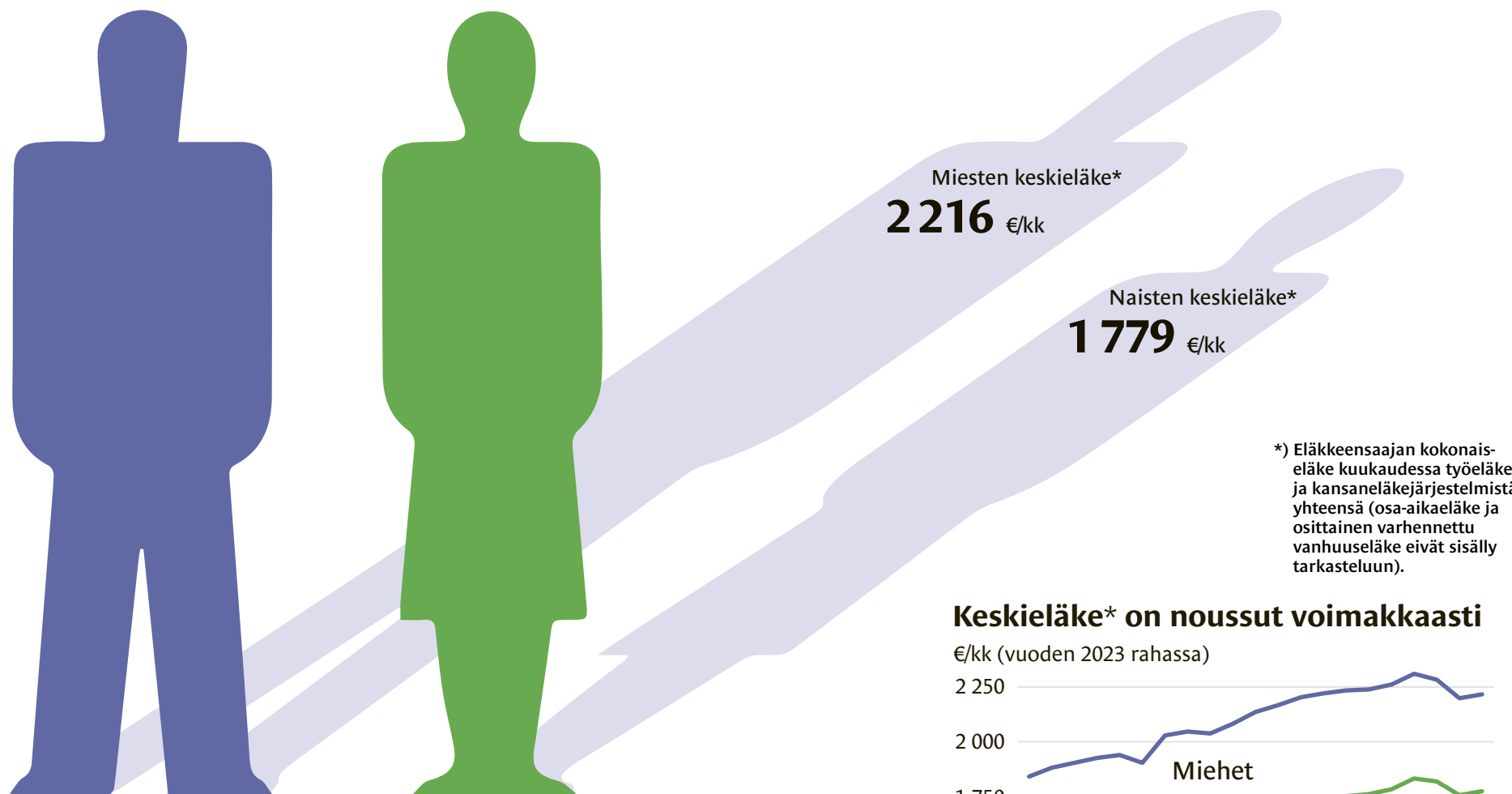
Suomessa asuvien omaa eläkettä saavien lukumäärä ja keskimääräinen kokonaiseläke:

Eläkkeensaajien lukumäärä	Keskieläke/kk	
Kaikki	1 511 113	1 977 €
Miehet (46 %)	684 868	2 216 €
Naiset (54 %)	826 245	1 799 €

Eläkkeensaajien määrä on kasvanut Suomessa lähes 30 prosentilla viimeisen kahden vuosikymmenen aikana. Eläkkeensaajia on maassamme reilut 1,5 miljoonaa henkilöä.

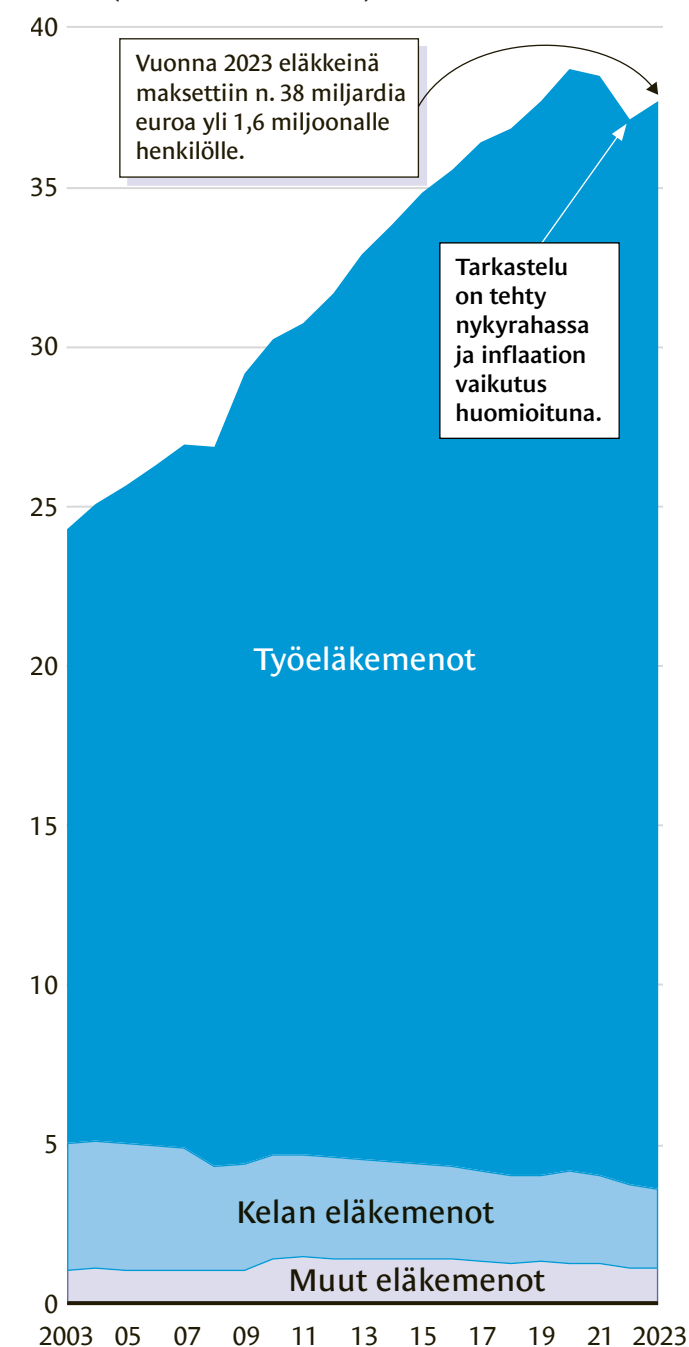
Viime vuonna eläkkeensaajille maksettiin 37,7 miljardia euroa eläkkeinä. Työeläkejärjestelmä maksoi eläkkeitä hieman yli 34 miljardia euroa. Kela-eläkkeiden osuus on yhä pienempi, niitä maksettiin viime vuonna 2,6 miljardia euroa.

** Työ- ja kansaneläkkeensaajien osuus 16 vuotta täyttäneestä väestöstä (lukuun ei sisälly pelkkää perhe-eläkettä saavat).

Eläkemenot ovat kasvaneet yli 50 % kahdessa vuosikymmenessä

mrd. € (vuoden 2023 rahassa)

Noin 1,5 miljoonaa henkilöä saa Suomessa eläkettä

Tästä kokonaisuudesta keskieläke muodostuu

Vuoden 2023 lopussa Suomessa sai omaa eläkettä noin 1,5 miljoonaa henkilöä. Keskimääräinen kuukausieläke oli 1 977 euroa. Mediaanieläke oli 240 euroa keskieläkettä pienempi eli 1 736 euroa kuukaudessa.

Eläkkeensaajista naisia oli 830 000 ja miehiä 680 000. Naisilla keskimääräinen kuukausieläke oli 1 779 euroa ja miehillä 2 216 euroa.

Kokonaiseläke muodostuu työeläkkeestä, Kelan eläkkeestä sekä näihin eläkkeisiin liittyvästä erityisturvan mukaisesta eläkkeestä. Viime vuonna lähes miljoona eläkkeensaajaa sai vain työeläkettä. Se on kaksi kolmasosaa kaikista Suomessa asu-

neista eläkkeensaajista. Työeläkkeen ohella kansaneläkettä sai 29 prosenttia ja pelkkää Kelan eläkettä sai viisi prosenttia eläkkeensaajista.

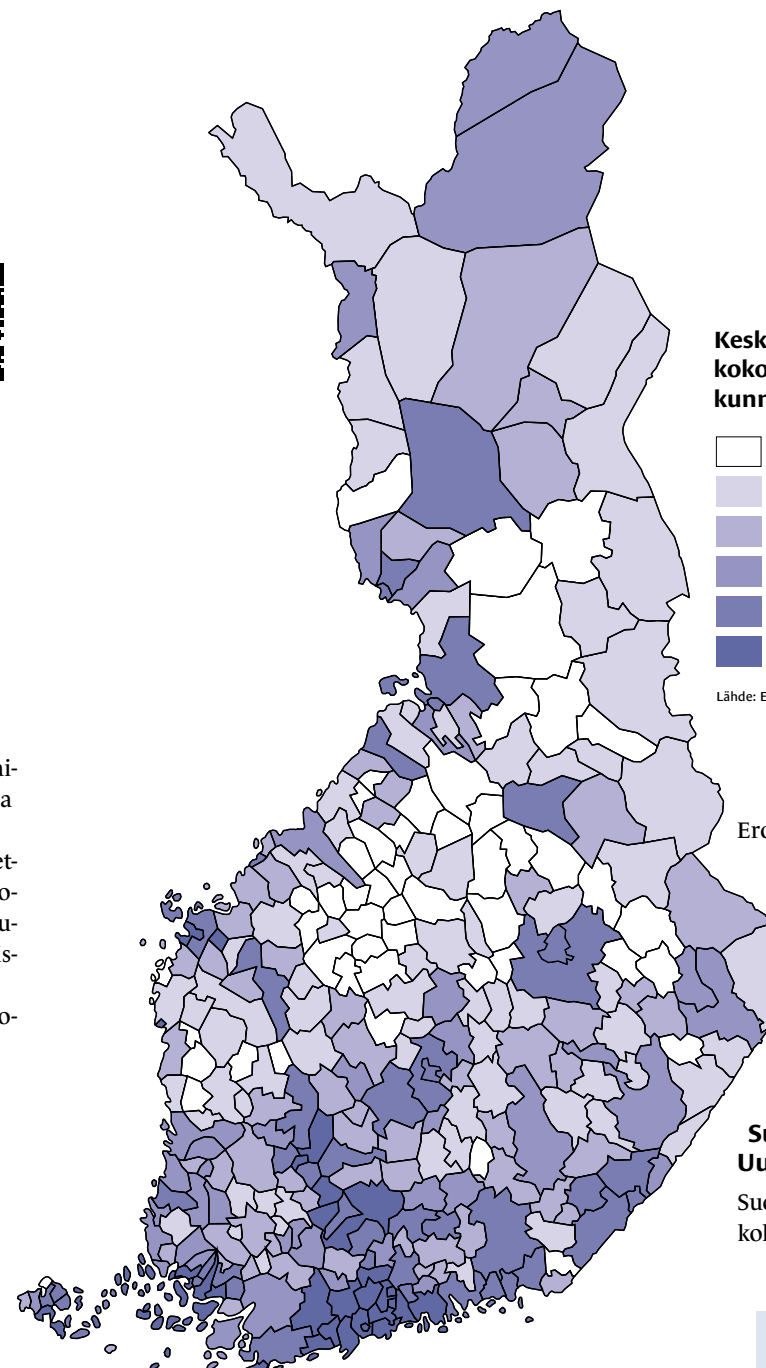
Nykyisin maksettavasta eläkkeestä valtaosa maksetaan työeläkkeenä. Viime vuonna suomalaisten keskieläkkeestä (1 977 euroa) työeläkkeen osuus oli 1 826 euroa ja Kelan eläkkeen osuus 135 euroa.

Suomalaisten kuukausieläkkeistä reilusti

yli puolet oli alle 2 000 euron suuruisia. Naisista 70 prosenttia ja miehistä 52 prosenttia sai alle 2 000 euron eläkettä.

Joka kymmenes sai yli 3 000 euron eläkettä, seitsemän prosenttia naisista ja 18 prosenttia miehistä. Yli 5 000 euron kuukausieläkettä sai pari prosenttia eläkkeensaajista. Heistä enemmistö oli miehiä.

Eläketurvakeskus julkaisee tilastot kokonaiseläkkeistä yhteistyössä Kelan kanssa.

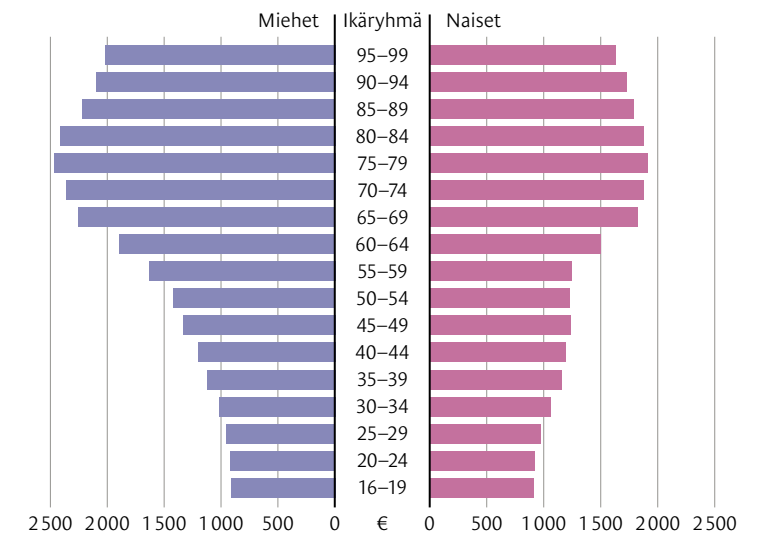
Keskimääräinen kokonaiseläke kunnittain, €/kk

- 1 599
- 1 600-1 699
- 1 700-1 799
- 1 800-1 899
- 1 900-1 999
- 2 000-

Lähde: Eläketurvakeskus ja Kela

Keskieläke ikäryhmittäin

Työ- ja kansaneläkkeensaajat, miehet ja naiset 2023, euroa/kk

Eron taustalla on naisten rikkonaisempi työhistoria, miesten keskimäärin korkeampi palkkataso ja hieman pidempi työhistoria.

Sekä miehillä että naisilla suurimmat keskieläkkeet maksetaan 70-80-vuotiaille. Ryhmään kuuluvat sodan jälkeen syntyneet suuret ikäluokat.

Suurimmat eläkkeet maksettiin Uudellamaalla

Suomen karttaa tarkasteltaessa suurimmat kokonaiseläkkeet maksettiin Uudellamaal-

la (2 332 euroa/kk) ja Ahvenanmaalla (2 110) vuonna 2023. Kunnista suurimmat keskieläkkeet olivat Kauniaisissa (3 550) ja Espoossa (2 644).

Pienimmät kokonaiseläkkeet olivat puolestaan Etelä-Pohjanmaalla sekä Pohjois-Karjalassa, joissa keskieläke oli hieman reilut 1 700 euroa kuukaudessa.

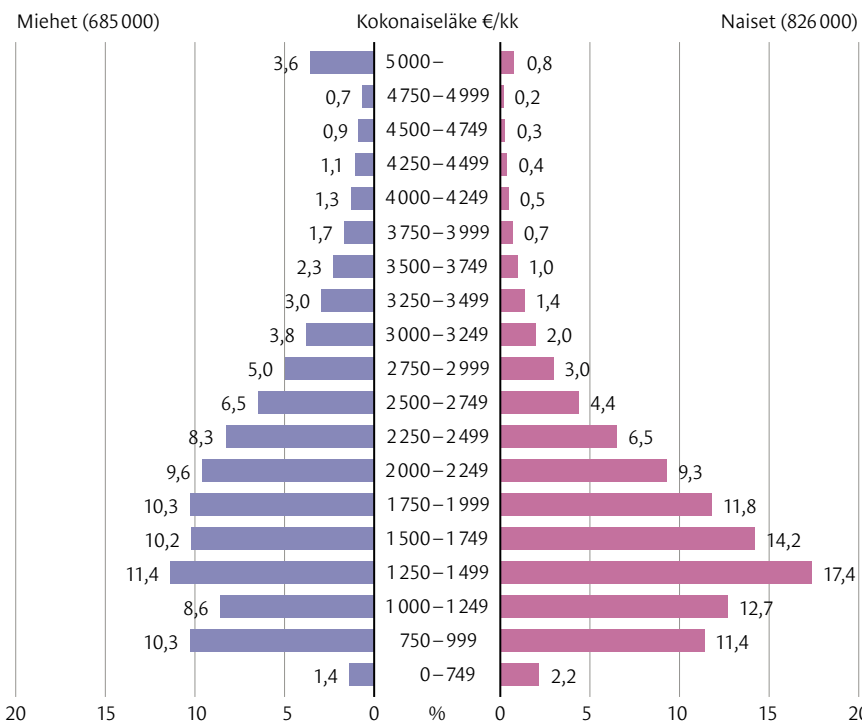
Kaikkiaan 35 kunnassa keskimääräinen eläke oli yli 2 000 euroa. Koko maan keskiarvo (1 977 euroa/kk) suurempi keskieläke oli 45 kunnassa. Yhtä poikkeusta, eli Utsjokea lukuun ottamatta, kaikissa kunnissa miesten keskieläke oli suurempi kuin naisten. /

Keskimääräinen kokonaiseläke

- Keskimääräinen kokonaiseläke lasketaan työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä omaa eläkettä saaneiden eläkkeistä (euroa/kuukaudessa), joista on karsittu ulkomaille maksetut eläkkeet ja osittaiset varhennetut vanhuuseläkkeet. Euromäärät on esitetty bruttomääräisinä tilastovuoden tasossa.
- Omaa eläkettä saavia ovat tilastovuoden lopussa vanhuuseläkettä, työkyvyttömyyseläkettä ja maatalouden erityiseläkettä saavat henkilöt.
- Eläke voi muodostua työeläkkeestä, Kelan eläkkeestä sekä näihin eläkkeisiin liittyvästä erityisturvan mukaisesta eläkkeestä. Erityisturvaan sisältyvät työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain, sotilasvammalain sekä sotilastapaturmien ja palvelussairauksien korvaamista koskevien lakien perusteella maksetut eläkkeiksi luokiteltavat etuudet.
- Omaa eläkettä saavien keskimääräinen kokonaiseläke sisältää omien eläkkeiden määrän lisäksi myös perhe-eläkkeiden määrän ja Kelan maksamien takuueläkkeiden, lapsikorotusten ja rintamalisien määrän.

Työ- ja kansaneläkkeensaajien keskieläke

Ikäryhmittäin, miehet ja naiset 2023, euroa/kk

Keskieläkkeissä hajontaa ikäluokittain

Keskieläkkeiden tarkastelussa iän ja sukupuolen mukaan huomio kiinnittyy muutama havaintoon. Miesten ja naisten keskieläkkeet ovat samaa tasoa alle 50-vuotiailta. Nämä eläkkeet ovat pitkälti työkyvyttömyyseläkkeitä ja niissä työhistoria on jäänyt lyhyeksi. Lisäksi eläke-eroa pienentää työeläkkeen ohella maksettava kansaneläke.

Kuitenkin 50-vuotiaista alkaen miesten keskieläke nousee tasaisesti ikäryhmästä toiseen naisten keskieläkettä suuremmaksi.

Eläkkeensaajien väestöosuus Suomessa

KAROLIINA PAATOS

Eläkkeensaajien osuus Suomen väestöstä oli 33 prosenttia vuonna 2023, kun tarkastellaan 16 vuotta täyttäneitä väestöstä.

Erot maakunnittain tarkasteltuna ovat melko suuret. Eläkeläisvaltaisinta maakuntaa oli Etelä-Savo, jossa 45 prosenttia väestöstä oli eläkeläisiä. Seuraavaksi suurimmat eläkkeensaajien osuudet olivat Kainuussa (44 prosenttia) sekä Kymenlaaksossa (42).

Suhteellisesti vähiten eläkkeensaajia asui puolestaan Uudellamaalla (26), Ahvenanmaalla (32) sekä Pirkanmaalla (32).

Eläkkeensaajien väestöosuus on ollut tasaisesti hienoisessa nousussa viimeisen 15 vuoden aikana. Vuonna 2008 koko maan väestöstä 30 prosenttia oli eläkkeensaajia.

Kunnittain tarkasteltuna Suomessa oli viime vuonna noin 70 kuntaa, joiden 16 vuotta täyttäneestä väestöstä yli puolet oli eläkkeensaajia. Toisaalta noin 20 kunnassa eläkeläisiä oli alle 30 prosenttia, joten vaihtelua löytyy myös kuntakartalta.

JOONAS HAUTAMÄKI

Lykkäyskorotusta maksetaan pidempään jatkaville

Näin paljon hyödyt, kun lykkäät eläkkeelle siirtymistä

Työssä jatkaminen alinta eläkeikää pidempään kasvattaa tunnetusti eläkettä. Suurin merkitys on lykkäyskorotuksella. Sen saa, jos ei nosta eläkettä heti alimmassa eläkeiässä.

Työssä jatkaminen alinta eläkeikää pidempään kasvattaa tulevaa eläkettä pysyvästi kahdella tapaa. Eläkettä kasvattaa sekä lykkäyskorotus että työnteosta karttuva eläke.

Lykkäyskorotus tarkoittaa, että työeläkettä korotetaan 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla henkilö lykkää eläkkeelle jäämistä sen jälkeen, kun hän on saavuttanut alimman eläkeikänsä. Vuodessa korotusta kertyy siis 4,8 prosenttia. Tuolla prosentilla korotetaan koko eläkkeen alkamiseen mennessä kertynyttä eläkettä. Lisäksi työnteosta karttuu eläkettä 1,5 prosenttia palkkasummasta vuodessa ylimpään eläkeikään asti.

Esimerkiksi keskimääräistä 2000 euron eläkettä lykkäyskorotus kasvattaa noin kahdeksan euroa kuukaudessa jokaiselta työssä jatkajalta kuukaudelta. Vuosi pidempään töissä parantaa eläkettä pysyvästi, esimerkiksi tapauksessa 99 euroa kuukaudessa. Kaksi vuotta parantaa sitä vastaavasti 198 euroa kuukaudessa. Alin eläkeikä määräytyy syntymävuoden mukaan.

– Lykkäyskorotus tuntuu olevan useimmille ainakin terminä tuttu siinä vaiheessa, kun eläkkeelle siirtyminen

on ajankohtaista, kertoo palvelupäällikkö **Elina Juth** Varmasta.

Lykkäyskorotuksen laskentatapa eli se, että korotus lasketaan koko kertyneestä eläkkeestä ei kuitenkaan ole kaikille selvää.

– Lykkäyskorotus voi olla joillekin lisäkannustin, mutta eniten työssä jatkamiseen vaikuttaa oma elämäntilanne, terveys ja työkyky ja se, että työssä viihtyy ja kokee tekevänsä tärkeää työtä. Joitakin töissä pitää palkka tai mielenkiintoinen projekti, joka halutaan hoitaa loppuun, Juth korostaa.

Varmassa vakuutetuista noin 10 prosenttia jatkaa alinta eläkeikää pidempään. Keskimäärin töissä jatketaan vuosi ja yhdeksän kuukautta.

Julkisella alalla on yleisen vanhuuseläkeiän lisäksi ammatillisia eläkeikäjä ja vielä pieni joukko tulevia eläkeläisiä, jotka ovat voineet valita yksilöllisen eläkeiän vuoden 1989 eläkeuudistuksen yhteydessä. Poikkeava eläkeikä ei vaikuta lykkäyskorotukseen, vaan myös heille lykkäyskorotusta maksetaan työskentelystä ikäluokan alimman yleisen vanhuuseläkeiän jälkeen.

Lykkäyskorotus on ollut käytössä vuoden 2017 eläkeuudistuksesta lähtien. Jotkut ehkä muistelevat kaiholla vanhoja ns. superkarttumia. Superkarttumien isommat prosenttiluvut lihottivat mukavasti niiden eläkkeitä, joiden palkka oli huipussaan juuri ennen eläkkeelle jäämistä. Lykkäyskorotus on tasa-arvoisempi niitä kohtaan, joiden palkkakehitys ei ole niin nousujohteinen, sillä siinä otetaan huomioon koko työura. /

Vuosi pidempään töissä parantaa eläkettä pysyvästi ja tuntuvasti.

1 Yhden lisävuoden työskentelyllä 150 euroa suurempi eläke

Lykkäyskorotus korottaa työeläkettä 0,4 prosenttia jokaiselta kuukaudelta, jolla henkilö lykkää eläkkeelle jäämistä sen jälkeen, kun hän on saavuttanut alimman eläkeikänsä. Lisäksi eläkettä kertyy 1,5 prosenttia vuosiansioista.

Jos työskentelee vuoden pidempään, keskimääräinen 2 000 euron eläke paranee 152 eurolla kuukaudessa. Siitä on lykkäyskorotusta 99 ja peruskertymä 53 euroa. Esimerkki on suuntaa antava ja perustuu 3 500 euron kuukausipalkkaan.

2 Syntymävuosi ratkaisevaa eläkeiän määräytymisessä

Työskentelystä ei kerry uutta eläkettä ylimmän eläkeiän täyttämisen jälkeen. Vastavasti palkasta ei silloin peritä myöskään eläkevakuutusmaksuja. Sen sijaan lykkäyskorotuksen kertymisellä ei ole ylärajaa. Sitä kertyy alimman eläkeiän jälkeen niin kauan kuin alkaa nostaa eläkettä.

Sekä alin että ylin eläkeikä määräytyvät syntymävuoden mukaan. Lykkäyskorotukseen ei vaikuta mahdollinen ammatillinen tai henkilökohtainen eläkeikä.

3 Lykkäyskorotus ei ole sidottu työnteokoon

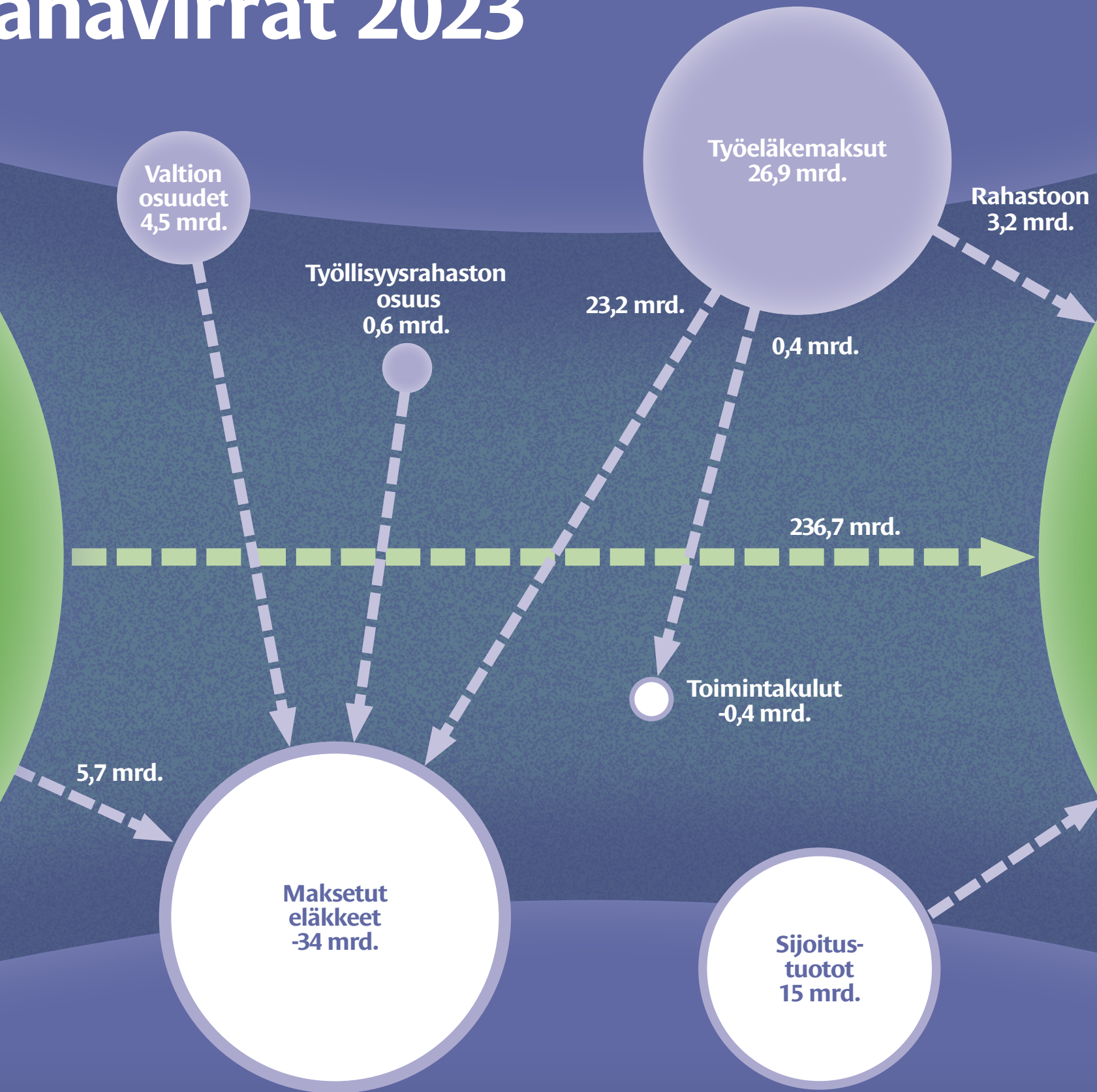
Lykkäyskorotus ei ole sidottu työnteokoon vaan vanhuuseläkkeen nostamiseen. Sitä voi saada, vaikka ei jatkaisikaan töissä. Jos harkitsee eläkkeelle siirtymistä työttömänä, kannattaa kuitenkin muistaa, että mikäli saa työttömyyskorvausta, samalta ajalta ei kerry lykkäyskorotusta.

Arvion omasta eläkkeestään ja töissä jatkamisen vaikutuksesta saa Työeläke.fi-palvelun laskurilla. Myös eläkevakuuttajilla on vastaavia laskureita.

Työeläkerahavirrat 2023

Eläkevarat
31.12.2022
242,4
miljardia

Eläkevarat
31.12.2023
254,9
miljardia

Varovaisen optimismin sijoitusvuosi 2023

Sijoitusvarat 251 miljardia

Työeläkevakuuttajien sijoitusvarat olivat viime vuoden lopussa noin 251 miljardia euroa. Työeläkejärjestelmän sijoitusvarallisuus on tärkeä osa eläkkeiden rahoitusta.

Vuosi 2023 tarjosi yltäkyllin tapahtumia sijoitusmarkkinoilla. Isossa kuvassa markkina kulki vahvasti inflaation tahdittamana. Edellisvuoden syvän niiauksen jälkeen palasimme positiiviselle polulle, vaikka markkinaodotukset viime vuodelle eivät olleet järin optimistisia.

Viime vuonna keskuspankit kiristivät rahapolitiikkaansa entisestään. Ohjauksen nostoja nähtiinkin rapakon molemmin puolin, mutta rahoitusmarkkinoiden reaktiot rahapolitiikan kiristymiseen olivat melko maltillisia.

INFLAATIO laantui vuoden kuluessa tasaisesti ja kuukausidatassa siirryttiin hyvää vauhtia kohti keskuspankkien kahden prosentin inflaatiotavoitetta. Energian ja raaka-aineiden hinnan nousua aiemmin aiheuttaneet saatavuuden häiriöt olivat loppuneet, eikä Ukrainassa toista vuotta riehuvaa sotakaan tuntunut stressaavan markkinoita.

Kireitä koronnostoja seuraa usein laskusuhdanne. Jo ensimmäisen vuosipuoliskon aikana markkinoille kuitenkin selvisi, että korkeammista koroista huolimatta talous kestää ja koronapandemian jäljiltä löytyy edelleen riittävästi kulutuskysyntää.

ODOTETTUA PAREMPI talouden yleisvire ja odotukset mahdollisista tulevista koronlaskuista siivittivät osakekurssit reippaaseen nousuun kansainvälisillä markkinoilla.

Poikkeuksena tästä oli kotimainen osakemarkkina, joka alisuoriutui koko vuoden ja tarjosi korkeintaan nollatuottoa.

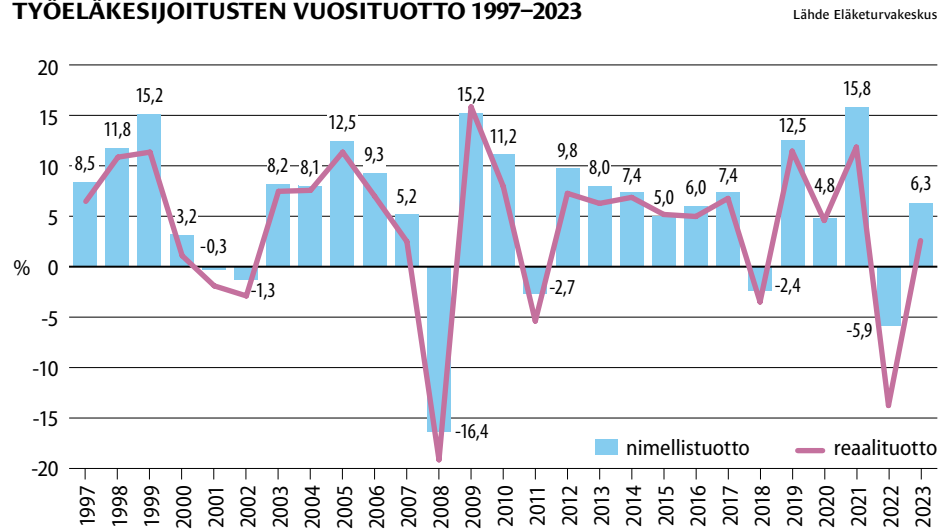
Edellisvuoden syvän niiauksen jälkeen olemme palanneet positiiviselle polulle.

Keskeiset kansainväliset osakeindeksit näyttivät viime vuoden lopulla kaksinumeroisia tuottolukuja, ja osakesijoitusten arvo työeläkesalkuissa kasvoi noin 14 miljardilla eurolla. Jälleen kerran hajautuksen merkitys työeläkesijoittamisessa korostui, varsinkin pörssiosakkeiden kohdalla.

OHJAUSKORKOJEN alenemisodotukset haihtuivat jälkimmäisellä vuosipuoliskolla, ja tiukat keskuspankkiläusunnot pitivät markkinakorot koholla. Vasta aivan loppuvuodesta alkoi näyttää, että viimeistään seuraavan vuoden puolella ohjauksen laskut ovat väistämättömiä.

Eräs koronlaskua tukeva seikka oli EU:n ja euroalueen vaatimaton talouskasvu. Yhdysvalloissa inflaatio oli viime vuoden mitaan vankempaa ja kuukausittainen inflaatioluku laski noin kolmen prosenttiyksikön verran, näyttäen joulukuussa 3,4 prosentin vuosi-inflaatiota. Euroalueella inflaatiokäyrä laski vuoden kuluessa huomattavasti reippaammin, tammikuun 8,6 prosentista joulukuun 2,9 prosenttiin.

TYÖELÄKESIJOTUSTEN VUOSITUOTTO 1997–2023

Työeläkelaitosten avainlukuja vuodelta 2023

	Yhtiöt (TyEL, YEL)	Säätiöt (TyEL)	Kassat (TyEL, YEL)	MEK (MEL)	MELA (MYEL)	Keva valtio/VER (JuEL)	Keva jäsenyhteisöt (JuEL)	Muut ⁹⁾	Yhteensä
Vakuutetut (lkm)	1 856 912	10 537	16 148	7 226	52 878	135 438	588 777	23 597	2 691 513
Eläkkeensaajat (lkm) ¹⁾	1 094 784	9 810	14 009	7 811	90 830	214 709	422 407	27 522	1 881 882
Palkkasumma/työtulo (milj. €)	74 916,1	648,7	673,5	275,6	1 252,6	6 699,4	21 809,2	931,1	107 206,2
Tulot (milj. €)									
Vakuutusmaksutulo ^{2) 3)}	18 410,0	116,7	158,0	52,4	173,4	1 666,3	6 095,6	330,4	27 002,7
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	8 580,6	124,4	139,7	53,8	25,1	1 651,2	4 222,0	240,4	15 037,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin (%)	5,9	6,4	6,8	4,0	8,2	7,7	6,8	5,6	6,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	8 010,8	216,5	72,1	55,5	7,2	708,2	4 245,1	162,1	13 477,5
Kulut (milj. €)									
Maksetut eläkkeet ^{4) 5)}	19 109,8	220,8	194,1	144,1	930,2	5 311,2	6 747,9	415,1	33 073,2
Kokonaisliikekulut ⁶⁾	326,2	5,0	6,2	4,2	20,1	16,0	58,1	4,4	440,2
Varat									
Eläkevarat ⁷⁾	155 836,8	2 108,7	2 170,3	1 386,4	185,5	22 803,0	66 164,3	4 260,2	254 915,1
Sijoitukset käyvin arvoin, milj. € ⁸⁾	152 458,6	2 110,8	2 145,4	1 376,4	362,6	22 803,0	65 684,7	4 260,2	251 201,7
Sijoitusjakauma (perusjakauma käyvin arvoin, %)									
Korkosijoitukset	27,4	25,0	19,5	9,2	37,9	38,4	27,3	35,8	28,3
Osakesijoitukset	49,7	49,0	52,0	55,0	45,4	53,6	58,9	51,7	52,5
Kiinteistösijoitukset	10,5	15,3	28,0	18,8	11,7	3,9	6,9	8,9	9,2
Muut sijoitukset	12,4	10,7	0,4	16,9	5,0	4,1	6,9	3,6	10,0
Vakavaraisuus									
Vakavaraisuuspääoma yhteensä	32 489,0	535,7	695,7	638,0	-	-	-	-	34 358,4
Vakavaraisuusraja €	20 370,3	269,0	312,0	199,7	-	-	-	-	21 151,0
Vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja	1,6	2,0	2,2	3,2	-	-	-	-	1,6
Vakavaraisuusaste (%)	126,3	134,1	147,2	185,3	-	-	-	-	127,0

- 1) Eläkkeensaaja voi saada eläkettä useammasta eläkelaitoksesta.
- 2) Maksutuloon ei sisälly valtion budjetista kustannettavaa osuutta. YEL:n osalta 485,0 milj. €, MEL:n 62,9 milj. €, MYEL:n 791,4 milj. € ja JuEL valtion 3 174,2 milj. €.
- 3) Säätiöiden maksutulo sisältää kannansiirroista johtuvia palautuksia työnantajille.
- 4) Sisältää TR-osuuden muiden kuin Kevan (jäsenyhteisöt, valtio ja KER) osalta, joilla maksutulossa.
- 5) Sisältää YEL:n valtion osuuden.
- 6) Ei sisällä sijoitustoiminnan kuluja.

- 7) YEL-varoissa mukana vakuutusmaksuvastuu, MYEL-varat tarkoittavat vastuuvulkaa, Keva-jäsenyhteisön varat eläkevastuurahastosta, Keva valtio, Kela ja KER-varat ovat sijoitusomaisuutta.
- 8) Sijoituksiin ei sisälly vakuutusmaksu- ja muita saamisia. MYEL-sarakkeessa sijoitukset sisältävät myös tapaturmavakuutuksen omaisuutta.
- 9) Muut sisältävät Kirkon eläkerahaston, Kelan toimihenkilöiden eläkejärjestelmän ja Suomen Pankin eläkerahaston.

Inflaation alenemiseen liittyi joulukuussa markkinakorkojen reipas lasku, mikä siivitti korkosijoitukset epätavallisen korkeisiin vuosituottoihin: julkisten liikkeeseenlaskijoiden joukkovelkakirjoista työeläkesalkkuihin saatu nimellistuotto oli viime vuonna keskimäärin 7 prosenttia ja yrityslainoista keskimäärin 9,6 prosenttia.

Voimakkaiden korkoliikkeiden markkinassa positiivista tuottoa tarjosivat korkosijoitusten lisäksi osake- ja vaihtoehtoiset sijoitukset. Sijoitustappiota aiheuttivat ainoastaan ja odotetusti kiinteistösijoitukset, sillä nouseva korkotaso alentaa kiinteistöjen kysyntää ja siten myös kiinteistösijoitusten markkina-arvoja. Kiinteistötappioista huolimatta työeläkkeiden rahoittamiseen käytettävien sijoitusvarojen määrä kasvoi viime vuonna pitkälti toistakymmentä miljardia, noin 251 miljardiin euroon.

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN sijoitusvaroista oli viime vuoden lopussa sijoitettuna osake-

sijoituksiin eli pörssiosakkeisiin, listaamattomiin osakkeisiin ja pääomasijoituksiin yli puolet eli 56 prosenttia, korko- ja rahamarkkinasijoituksiin 26 prosenttia, kiinteistösijoituksiin 9 prosenttia ja muihin sijoituksiin (eli muun muassa hedgerahastoihin) 9 prosenttia.

SIJOTUSJAKAUMASSA osakesijoitusten osuus kohosi kolmella prosenttiyksiköllä ja korkosijoitusten osuus laski kahden prosenttiyksikön verran. Lisäksi kiinteistösijoitusten osuus laski yhden prosenttiyksikön ja vaihtoehtoisten sijoitusten osuus pysyi muuttumattomana. Osakkeiden suhteellista osuutta kohotti niiden positiivinen markkinakehitys.

Sijoitusvaroista viidennes (21 prosenttia) kohdistui viime vuoden lopussa kotimaahan. Vajaa viidennes eli 17 prosenttia oli sijoitettuna euroalueelle. Pääosa työeläkejärjestelmän sijoituksista, kaikkiaan 62 prosenttia, kohdistuu globaalille markkinalle eli muun muassa Pohjois-Amerikkaan, Japa-

niin sekä myös kehittyviin maihin, tosin huomattavasti vähemmissä määrin.

Työeläkesijoitusten tuotto olisi vuonna 2023 ollut reaalisesti negatiivinen ilman kansainvälisten osakemarkkinoiden tuottoa. Itse asiassa 2000-luvulla työeläkesijoitusta on hajautettu yhä enenevässä määrin ulkomaille. Eläkkeiden pääasiallinen rahoituslähde on kuitenkin työeläkemaksutulo. Suurella kotimaisten sijoitusten osuudella eläkejärjestelmän riskit olisivat ikään kuin yhdessä korissa, kun sekä maksutulo että sijoitustuotot tulisivat samalta markkinalta. Varsinkin viime vuonna ulkomaisen hajautuksen merkitys korostui kotimaisen osakemarkkinan polkiessa paikallaan.

SIJOTUSTUOTTO vuodelta 2023 oli nimellisesti 6,3 prosenttia ja vuotuisen inflaation suhteen korjattu reaalityttö 2,6 prosenttia. Vuodesta 1997 lähtien nimellistuotto on ollut keskimäärin 5,8 prosenttia vuodessa ja inflaatiokorjattu reaalityttö 3,8 prosenttia. /

ELÄKEVARAT

Työeläkevakuutusyhtiöiden tilinpäätöslukuja vuodelta 2023

VAKUUTETUT (lkm)

	Varma		Ilmarinen		Elo		Veritas		Yhteensä	
	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾
TyEL	563 580	2,9 %	602 069	-1,5 %	409 686	-2,3 %	65 983	-2,6 %	1 641 318	-0,3 %
YEL (-vakuutuksia)	43 960	3,4 %	73 283	-2,6 %	83 487	-1,1 %	14 864	3,3 %	215 594	-0,4 %
Yhteensä	607 540	2,9 %	675 352	-1,6 %	493 173	-2,1 %	80 847	-1,5 %	1 856 912	-0,3 %

ELÄKKEENSAAJAT (lkm)

Yhteensä	350 500	-0,5 %	455 058	-0,8 %	249 830	0,7 %	39 396	1,6 %	1 094 784	-0,2 %
-----------------	----------------	---------------	----------------	---------------	----------------	--------------	---------------	--------------	------------------	---------------

TULOT (milj. €)

Vakuutusmaksutulo

	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾
TyEL-maksutulo	6 255,6	5,6 %	6 427,9	4,1 %	3 957,0	0,8 %	645,3	3,7 %	17 285,9	3,9 %
YEL-maksutulo	212,8	6,8 %	404,4	2,6 %	440,4	3,8 %	78,7	6,1 %	1 136,3	4,1 %
Siirtymämaksut ja jälleenvakuutus	-2,0	0,0 %	-10,2	4,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-12,2	3,3 %
Vakuutusmaksutulo yhteensä	6 466,4	5,7 %	6 822,1	4,0 %	4 397,5	1,1 %	724,1	4,0 %	18 410,0	3,9 %
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa ⁵⁾	2 019,3	-75,7	4 552,8	-633,7	1 286,9	401,4	151,8	69,1	8 010,8	-238,9
Yhteensä	8 485,7	40,4 %	11 374,9	92,0 %	6 105,4	28,5 %	875,9	14,4 %	26 841,8	53,5 %

LUOTTOTAPPIOT (milj. €)

	11,1	8,8 %	18,4	-3,3 %	25,0	40,0 %	10,1	145,3 %	64,6	26,1 %
--	------	-------	------	--------	------	--------	------	---------	------	--------

MAKSETUT ELÄKKEET (milj. €)

	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾
TyEL	6 731,5	9,0 %	7 161,2	8,4 %	3 664,2	9,7 %	561,3	10,3 %	18 118,1	8,9 %
YEL	341,9	8,4 %	583,6	9,5 %	526,9	9,9 %	98,8	10,3 %	1 551,2	9,4 %
Yhteensä	7 073,4	9,0 %	7 744,8	8,5 %	4 191,1	9,7 %	660,0	10,3 %	19 669,3	9,0 %
Kustannusten jako	-298,3	-17,3 %	-572,1	-7,1 %	269,9	-17,6 %	40,9	11,1 %	-559,6	-32,0 %
Yhteensä	6 775,1	8,6 %	7 172,7	8,6 %	4 461,0	7,5 %	701,0	10,3 %	19 109,8	8,4 %

KOKONAISLIIKEKULUT (milj. €)

	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾
Vakuutusten hankintamenot	14,3	3,6 %	17,4	-7,8 %	14,5	-13,7 %	3,8	-1,1 %	50,0	-6,2 %
Vakuutusten hoitokulut	26,4	1,5 %	31,7	-4,7 %	29,0	-2,0 %	5,6	-49,4 %	92,7	-7,2 %
Lakisääteiset maksut	11,3	6,6 %	12,0	5,8 %	7,5	3,5 %	1,2	5,4 %	32,0	5,5 %
Muut hallintokulut	14,6	-20,7 %	14,0	4,6 %	12,4	-17,1 %	3,1	-5,4 %	44,2	-11,8 %
Liikekulut yhteensä	66,6	-3,3 %	75,1	-2,3 %	63,5	-7,6 %	13,7	-28,9 %	218,9	-6,4 %
Korvaustoiminnan hoitokulut	32,8	9,3 %	30,8	-8,3 %	18,2	-9,6 %	5,4	-36,8 %	87,3	-5,5 %
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut	8,1	8,0 %	6,8	-5,8 %	4,3	30,7 %	0,7	13,6 %	19,8	6,9 %
Sijoitustoiminnan hoitokulut	29,9	0,0 %	33,0	-0,7 %	35,1	6,6 %	11,8	13,1 %	109,8	3,1 %
Muut kulut	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,2	0,0 %	0,0	0,0 %	0,2	0,0 %
Kokonaisliikekulut yhteensä	137,5	0,8 %	145,6	-3,5 %	121,3	-3,0 %	31,6	-18,8 %	436,1	-3,4 %

Kokonaisliikekulut % vakuutusmaksutulosta	2,1	0,0	2,1	-0,2	2,8	-0,1	4,4	-1,2	2,4	-0,1
TyEL-toiminnan liikekulut % palkkasummasta ¹⁾	0,3		0,3		0,3		0,5		0,3	
YEL-toiminnan liikekulut % YEL-toiminnan hoitokustannustulosta ¹⁾	124,8		101,0		97,9		136,6		107,3	

HOITOKUSTANNUSTULOS (milj. €)¹⁾

	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾
TyEL:n vakuutusmaksun hoitokustannusosat	64,1		57,3		40,3		9,6		171,3	
Pienten työnantajien vakuutusten hoitamiseen tasausvastuusta saadut tuotot	10,1		18,4		15,7		3,1		47,3	
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksuosat	6,1		8,7		5,9		0,8		21,5	
Muut tuotot	0,0		0,0		0,5		0,0		0,5	
TyEL-toiminnan toimintokohtaiset liikekulut yhteensä²⁾	72,9		73,6		51,9		12,3		210,7	
Muut kulut	0,0		0,0		0,1		0,0		0,1	
TyEL-toiminnan hoitokustannustulos	7,4		10,8		10,4		1,2		29,8	
YEL-toiminnan hoitokustannustulo	12,4		20,1		22,9		4,2		59,6	
YEL-toiminnan liikekulut	15,5		20,3		22,4		5,7		63,9	
YEL-toiminnan hoitokustannustulos	-3,1		-0,2		0,5		-1,5		-4,3	

VASTUUVELKA (milj. €)	46 966,2	3,5 %	49 266,6	9,0 %	25 733,7	6,1 %	3 758,8	4,3 %	125 725,2	6,2 %
------------------------------	-----------------	--------------	-----------------	--------------	-----------------	--------------	----------------	--------------	------------------	--------------

Lukujen desimaalien pyöristyksistä johtuen kaikki luvut eivät välttämättä summaudu tasan.

	Varma		Ilmarinen		Elo		Veritas		Yhteensä	
	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾	2023	muutos, % ⁴⁾

SIOITUSJAKAUMA (perusjakauma käyvin arvo in, milj. €)

Korkosijoitukset	12 081,4	-17,1 %	19 802,7	18,2 %	8 642,3	2,9 %	1 265,1	-7,1 %	41 791,5	1,8 %
Osakesijoitukset	31 874,2	16,1 %	27 113,2	3,4 %	14 855,5	12,4 %	1 918,8	20,0 %	75 761,7	10,6 %
Kiinteistö sijoitukset	5 640,8	-1,7 %	5 815,9	-14,9 %	3 922,4	-0,5 %	624,3	-6,8 %	16 003,4	-6,9 %
Muut sijoitukset	9 481,3	12,4 %	6 191,7	-4,0 %	2 626,5	0,1 %	602,5	9,5 %	18 902,0	4,6 %
Yhteensä	59 077,7	5,1 %	58 923,5	4,7 %	30 046,7	6,6 %	4 410,7	5,5 %	152 458,6	5,3 %

SIOITUSJAKAUMA (perusjakauma käyvin arvo in, %)

Korkosijoitukset	20,5	-5,5	33,6	3,8	28,8	-1,0	28,7	-3,9	27,4	-0,9
Osakesijoitukset	54,0	5,1	46,0	-0,6	49,4	2,5	43,5	5,2	49,7	2,4
Kiinteistö sijoitukset	9,5	-0,7	9,9	-2,3	13,1	-0,9	14,2	-1,9	10,5	-1,4
Muut sijoitukset	16,0	1,0	10,5	-1,0	8,7	-0,6	13,7	0,5	12,4	-0,1
Yhteensä	100		100		100		100		100	

SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO KÄYVIN ARVO IN (%)

Tuotto sitoutuneelle pääomalle	6,0	10,9	5,8	12,4	6,0	9,7	5,7	10,2	5,9	11,2
--------------------------------	-----	------	-----	------	-----	-----	-----	------	-----	------

TILIKAUDEN TULOS (milj. €)

Vakuutusliikkeen tulos	69,6	-39,4 %	37,9	-71,4 %	25,5	-62,9 %	-2,8	-125,5 %	130,2	-60,2 %
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo in	738,9	120,3 %	527,4	111,0 %	267,8	117,9 %	26,1	109,9 %	1 560,2	115,3 %
Hoitokustannustulos	4,3	-88,7 %	10,6	-81,8 %	10,9	-67,2 %	-0,3	95,9 %	25,5	-79,1 %
Muu tulos	1,8	-89,1 %	3,1	-83,0 %	3,8	-62,7 %	0,3	-66,7 %	9,0	-80,3 %
Kokonaistulos	814,7	123,5 %	579,0	112,6 %	308,0	122,3 %	23,2	108,9 %	1 724,9	117,8 %

% TyEL-vakuutusmaksutulosta	13,0	71,6	9,0	83,4	7,8	43,0	3,6	45,3	10,0	68,3
% vastuuvälästä	1,7	9,4	1,2	11,3	1,2	6,9	0,6	7,8	1,4	9,6

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo in	3 363,4	217,3 %	3 271,7	181,6 %	1 707,9	258,3 %	237,6	219,6 %	8 580,6	205,2 %
Vastuuvälän tuotto vaatimus	-2 624,4	-241,6 %	-2 744,4	-246,7 %	-1 440,1	-247,3 %	-211,5	-223,9 %	-7 020,4	-244,2 %
Yhteensä eli sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo in	739,0	120,3 %	527,3	111,0 %	267,8	117,9 %	26,1	109,9 %	1 560,2	115,3 %

TyEL-PALKKASUMMA (milj. €)	25 367,3	5,2 %	26 050,4	4,5 %	16 001,0	2,0 %	2 598,9	4,4 %	70 017,6	4,2 %
YEL-TYÖTULOSUMMA (milj. €)	942,7	8,7 %	1 740,5	2,1 %	1 878,7	3,7 %	336,6	5,3 %	4 898,5	4,1 %

SIIRTO ASIAKASHYVITYKSIIN³⁾

Siirto asiakashyvitukseen (milj. €)	141,5	-18,6 %	123,5	-29,5 %	65,2	-23,3 %	8,4	1,2 %	338,6	-23,4 %
% TyEL-palkkasummasta	0,6	-0,2	0,5	-0,2	0,3	-0,2	0,3	0,0	0,5	-0,2
% TyEL-vakuutusmaksutulosta	2,3	-0,7	1,9	-0,9	1,6	-0,5	1,3	0,0	2,0	-0,7

VAKAVARAIUUSPÄÄOMA (milj. €)

Oma pääoma (ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen)	152,2	5,0 %	223,7	5,0 %	101,4	0,0 %	16,5	0,2 %	493,8	3,8 %
Tilinpäätössiirtojen kertymä	0,0	0,0 %	6,2	19,1 %	0,3	-22,7 %	0,0	0,0 %	6,5	15,9 %
Omaisuuksien käyppien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	12 974,8	11,6 %	10 861,7	-10,5 %	5 127,2	9,1 %	778,7	12,5 %	29 742,3	2,0 %
Osittamaton lisä vakuutusvastuu	892,1	-43,3 %	1 146,3	305,2 %	203,3	-35,5 %	31,2	-71,6 %	2 272,9	58,0 %
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	-1,7	-13,3 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-1,7	-13,3 %
Muut	0,0	0,0 %	-11,4	28,5 %	-6,0	20,1 %	-0,1	0,0 %		

Kansainvälinen sijoitustuottovertailu

Suomi tahkonnut eläkevaroilleen keskivertotuottoa

Osakemarkkinat elpyivät viime vuonna, mutta inflaatio söi reaalituottoja.

Suomalaiset eläkesijoittajat ylsivät viime vuonna keskimäärin kuuden prosentin nimellistuottoon, mutta reaalituotto painui -0,2 prosenttiin, kun inflaatiota mitataan koko vuoden keskiarvolla.

Ruotsissa ja Suomessa inflaatio oli viime vuoden aikana muita vertailumaita korkeampi, mikä heikensi reaalituottoja olennaisesti.

Kansainvälisesti vertaillen jääme jälkeen parhaista eläkesijoittajista. Pidemmällä 15 vuoden ajanjaksolla (2009–2023) ulkomaisten eläkehoitajien keskimääräinen reaalituotto nousee 5,6 prosenttiin. Suoma-

Suomessa inflaatio oli muita vertailumaita korkeampi, mikä heikensi reaalituottoja.

laisilla eläkesijoittajilla reaalituotto oli 4,6 prosenttia.

Eläkesijoittajien nimellistuotto oli keskimäärin 8,2 prosenttia vuonna 2023. Reaalituottoa osoittava viisari värähti korkean inflaation seurauksena kuitenkin vain kah-

teen prosenttiin. Tuotot kuitenkin paraniivat selkeästi vaikeasta edellisvuodesta. Vuonna 2022 keskimääräinen tuotto oli -8,4 ja reaalituotto -14,7 prosenttia.

Luvut käyvät ilmi Eläketurvakeskuksen (ETK) vuosittain julkaisemasta kansainvälisestä sijoitustuottovertailusta.

Parhaimpiin tuottoihin ETK:n vertailussa ylsivät maailman kolme suurinta puskurirahastoa: Norjan SPU, Japanin GPIF sekä Etelä-Korean NPS. Norjan ja Japanin rahastot kirjasiivat peräti yli 14 prosentin reaalituotot. Korealaistenkin reaalituotto ylitti 9 prosenttia.

Norjan eläkerahasto SPU:n saavuttamaa korkeaa tuottoa selittää osaltaan korkea, 70 prosentin osakepaino, joista suuri osa oli sijoitettuna teknologiajättien siivittämään Yhdysvaltojen pörssiin. Japanilaiset puolestaan hyötyivät muun muassa kotimaansa osakemarkkinoiden tuotosta. Japanin osakeindeksi nousi vuoden aikana lähes 33 prosenttia.

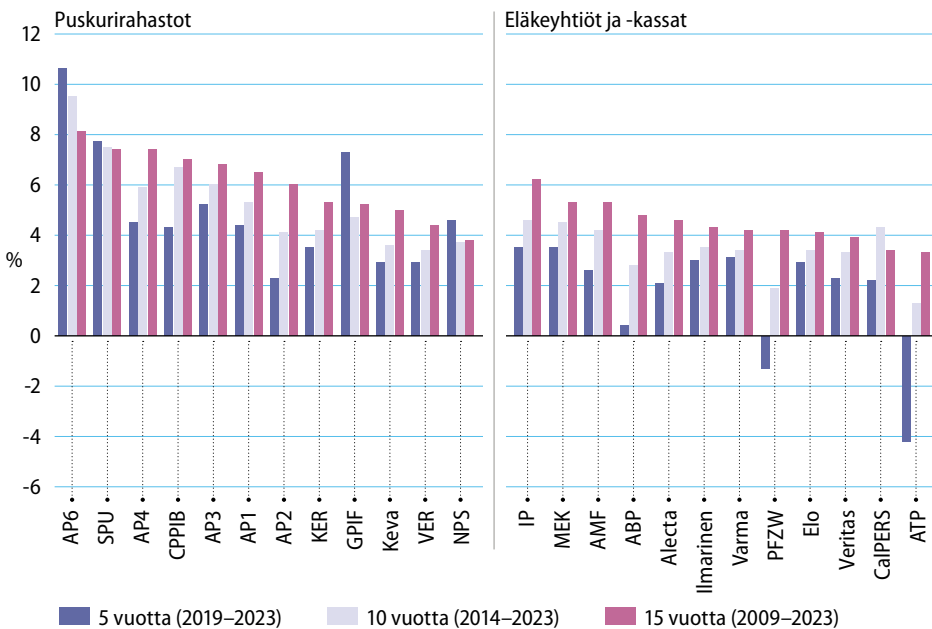
Vertailun heikoin sijoitustuotto oli pääomasijoituksiin erikoistuneella ruotsalaisella puskurirahasto AP6:lla. Sen reaalituotto oli -5,1 prosenttia

ETK:n kansainvälisessä sijoitustuottovertailussa on 24 eläkesijoittajaa yhdeksästä maasta. Mukana on suuria toimijoita Pohjois-Euroopasta ja -Amerikasta sekä Aasiasta. Suomesta vertailussa on mukana kahdeksan eläkesijoittajaa.

Työeläkesijoittajat on jaettu riskinotto-mahdollisuuksien mukaan kahteen ryhmään: vakavaraisuussäntelyn piirissä oleviin työeläkeyhtiöihin ja -kassoihin ja puskurirahastoihin, joilla ei ole eläkevastuita

Työeläkesijoittajien reaalituotto vuosina 2009–2023, %

Lähde: Eläketurvakeskus

katettavanaan, mutta joiden sijoitustoiminta on toimijakohtaisesti säädeltävä.

Suomessa vertailussa mukana olevat eläkeyhtiöt ja Merimieseläkekassa kuuluvat vakavaraisuussäntelyn piiriin ja julkisalojen VER, Keva, KER taas lukeutuu puskurirahastoihin.

Näiden kahden ryhmän välinen vertailu osoittaa, että pidemmällä 15 vuoden aikavälillä puskurirahastojen reaalituotto oli keskimäärin 6,1 prosenttia. Työeläkeyhtiöiden ja -kassojen reaalituotto oli vastaavasti noin 4,5 prosenttia.

Mika Vidlund
yhteyspäällikkö
Eläketurvakeskus

Sijoitustoimintaan kasvavia odotuksia

Kuten Telan analytikko **Kimmo Koivurinne** edellisen aikeaman artikkelissaan osoittaa, työeläkejärjestelmän kestävyys kannalta merkityksellistä on rahastoitujen sijoitusvarojen pitkän tähtäimen reaalituotto.

Lain mukaan eläkevarat on sijoitettava tuottavasti ja turvaavasti. Tällä hetkellä selvitetään eläkejärjestelmää koskevan hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti sijoitustoiminnan uudistamista.

– Parempaa tuottoa on määrä tavoitella sijoitusten riskitasoa nostamalla. Työn alla olevalla sijoitusuudistuksella haetaan eläkejärjestelmän rahoituksen vahvistamista pitkällä aikavälillä, Koivurinne sanoo.

Sijoitusuudistuksen tuloksena mahdollinen riskitason nosto tulisi lisäämään sijoitusvarojen lyhyen aikavälin markkinavaihtelua.

– Tällöin on ymmärrettävä, että aiempaa tuntuvammat markkina-arvon vaihtelut tarkoittavat tilastollisesti parempia pitkän aikavälin tuottoja, Koivurinne toteaa.

Lisäyksi pitkän aikavälin tuottoon kasvattaa varoja ja vahvistaa eläkkeiden rahoituspohjaa tulevaisuudessa.

Nyt ensi kertaa vertailussa yhtiökohtainen hoitokustannusosa

TEKSTI: JAAKKO AHO

TYÖELÄKEVAKUUTUSMAKSUIHIN sisältyi vuonna 2023 ensimmäistä kertaa työeläkeyhtiökohtainen TyEL:n hoitokustannusosa. Hoitokustannusmuutoksen tavoitteena oli selkeyttää maksun määräytymistä ja lisätä toimeenpanon tehokkuutta.

TyEL:n hoitokustannusosa oli aiemmin yhteinen, ja sen tuli olla riittävä jokaiselle toimijalle. Takavuosina tätä koskeva maksutulo ylitti vuosittain katettavat hoitokulut. Vielä vuonna 2022 työeläkeyhtiöiden hoitokustannusyliäämä oli yhteensä 122 miljoonaa euroa.

Uuden menettelyn myötä viime vuonna hoitokustannusyliäämä kertyi enää 26 miljoonaa euroa.

Työeläke-lehti kokosi myös tältä osin tuloksen muodostumisen elementit omaksi kohdakseen työeläkeyhtiöiden tilinpäätöstietoja esittelevään taulukkoon. TyEL- ja YEL-toiminta on taulukossa eriteltyinä. Pienten työnantajien maksutasoa

kohtuullistettiin erillisellä yhteisesti kustannettavalla 47 miljoonan euron erällä, koska niissä vakuutusten hoitaminen on kalliimpaa. Työkyvyttömyyskorvausten ratkaisujen hoitokuluja katettiin maksun työkyvyttömyysosalla 22 miljoonan euron edestä.

TyEL-vakuutusmaksun hoitokustannusosan tarkat laskentasaännöt on kirjattu sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymiin työeläkeyhtiökohtaisiin laskuperusteisiin, jotka löytyvät verkosta työeläkeläkipalvelusta Telp.fi:ssä.

Aiemmin hoitokustannusyliäämä jaettiin osana asiakashyvyiksi. Nykyisin se alentaa maksun hoitokustannusosien tasoa, ja asiakashyvytykset muodostuvat puhtaasti vakavaraisuudesta tehtävän siirron mukaan. Vuoden 2023 lopussa tehty siirto asiakashyvytyksiin oli täten yli 100 miljoonaa euroa edellistä vuotta pienempi.

Tekijät ja asiantuntijat

Jaakko Aho
Aktuaaripäällikkö
ETK

Kimmo Koivurinne
Analytikko
TELA

Henna Iire
Matemaatikko
ETK

Maija Schroll
Tilastosuunnittelija
TELA

Toimitus: Anne Iivonen, Eläketurvakeskus
Julkaisijat: Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA ry

Työeläkelaitosten tilinpäätöstiedot julkaistaan 3.6.2024 painatussa Työeläke-lehdessä sekä Työeläkelehti.fi-verkkolehdestä, Etk.fi-, Telp.fi- ja Julkari.fi-palveluissa.

Opettaja Ritva Harvio pitää koulua iloisena paikkana

Luokan edessä vielä eläkkeellä

Ritva Harvio, 64, jatkaa opettajan töitä vielä eläkkeelläkin. Eläkeläisten panosta kannattaa hänestä hyödyntää, mutta ketään ei saa painostaa jatkamaan uraansa.

Luokanopettaja **Ritva Harvio**, 64, istuu tyhjentyneessä luokahuoneessa Torpparinmäen peruskoulussa Helsingissä. Yksi lukuvuosi on taas takana ja edessä odotettu kesäloma.

Pitkään kaupungin palveluksessa työskennellyt Harvio kuului ammatillisen eläkeiän piiriin ja olisi voinut jäädä eläkkeelle jo kuusikymppisenä. Hän päätti kuitenkin jatkaa 62-vuotiaaksi ennen eläkkeen hakemista.

Eikä työnteko ole loppunut eläkepäivilläkään. Viimeksi kuluneet kaksi lukuvuotta hän on toiminut Torpparinmäessä päätoimisena tuntiopettajana.

Opetusta Harviolla on vähintään 16 tuntia viikossa. Käytännössä hän on pystynyt järjestämään työt niin, että hän työskentelee viikossa neljä päivää ja on perjantaisin vapaana.

Tällainen järjestely ei onnistu välttämättä aivan jokaisessa koulussa, mutta 1.–9.-luokat kattavassa yhtenäiskoulussa rehtori on onnistunut järjestämään työt niin.

Nyt päättyneenä lukuvuonna Harvio toimi luokanopettajana kuudennelle luokalle. Työtehtäviin kuuluivat muun muassa kokonaisvastuu luokan opetuksesta ja yhteydenpito huoltajien kanssa.

Opettajan työ ei koskaan rajaudu luo- kassa tehtävään opetukseen. Itse olen aina tehnyt esimerkiksi opetuksen suunnittelun koulussa vietetyn ajan jälkeen.

Neljän vuosikymmenen työura

Opetusalalle Harvio päätyi pitkälti sattumalta. Lukion jälkeen humanistinen ala

kiinnosti, mutta päällimmäisenä mielessä oli suomen kielen ja kirjallisuuden opiskelu.

Opettajan sijaisuus kirjoitusten jälkeisenä välivuonna ratkaisi kuitenkin suunnan, ja Harvio lähti 1980-luvun alussa opiskelemaan opettajaksi Helsingin yliopistoon.

Työuransa aikana Harvio työskenteli pääkaupunkiseudun peruskouluissa. Samalla hän täydensi osaamistaan muun muassa erityisopettajan opinnoilla.

Täydennyskoulutus ja erilaiset työtehtävät ovat tuoneet perustyöhön monipuolisuutta. On ollut mielekästä ja motivoivaa kartuttaa osaamista itseäni kiinnostavista asioista.

Koulu on mainettaan mukavampi

Julkisessa keskustelussa ovat viime aikoina korostuneet suomalaisen kouluelämän ongelmat. Niitäkin Ritva Harvion mielestä riittää, mutta vastapainoksi hän haluaa nostaa esille positiivisia puolia.

Ei koulussa niin kauheaa ole, vaan se on itse asiassa aika iloinen paikka. Koulussa ta- pahtuu ja mennään eteenpäin, onhan talo täynnä nuoria. Opettajana pääsee seuraamaan ja tukemaan oppilaiden kasvamista ja kehittymistä.

Ei koulussa niin kauheaa ole, vaan se on itse asiassa aika iloinen paikka.

Harvion mukaan luokanopettajan työ on varsin itsenäistä ja luovaa. Päivittäisestä työstä voi muokata pitkälti omannäköisenä opetussuunnitelman puitteissa.

Työ on kuitenkin myös hyvin yhteisöllistä. Nautin työskentelystä ryhmässä. Minulla on ollut onni kuulua mukaviin työyhteisöihin. Työkaverit merkkäävät minulle todella paljon.

Ikärasismia Harvio ei ole työpaikallaan kokenut, vaikka monet kollegoista voisivat ikänsä puolesta olla hänen lapsiaan. Päinvastoin hänestä on iso rikkaus, että työyhteisössä eri-ikäisiä ja eri tavalla ajattelevia ihmisiä.

Stressi syö opettajien työkykyä

Luokanopettajan työnkuva on laaja, sillä hänen on hallittava niin opetussisällöt kuin opetusvälineetkin. Harvion mielestä työn vaatimukset ovat kasvaneet vuosi vuodelta, kun varsinaisen työn rinnalle on tullut paljon muutakin oheistoimintaa.

Välillä tulee tunne, että aika ei riitä opettamaan perusasioita, kun suihkitaan sinne ja tänne. Rauhaa ja rauhoittumista kaipaisiin kouluyhteisöön nykyistä enemmän.

Opettajan työ ei ole fyysisesti raskasta, mutta jatkuva kiireen tuntu ja altistuminen melulle ovat Harvion mielestä suurimmat riskit työkyvyn säilymiselle.

Myös Työterveyslaitoksen pari vuotta sitten julkaissut tutkimus kertoo luokanopettajien työstressin ja työmäärän kasvusta. Työtaakkaa lisäävät muun muassa monialaiset oppimiskokonaisuudet ja kasvanut tarve tukea oppilaiden itseohjautuvuutta.

Eläkkeellä työskentelyssä ei tulorajoituksia

Vanhuuseläkkeen ja osittaisen varhennettun vanhuuseläkkeen aikana voi tehdä ansiotyötä ilman tulorajoituksia.

Työnteko kerryttää myös eläkettä. Eläkelajista riippumatta sitä kertyy lisää 1,5 prosenttia vuosiansioista, kunnes eläkkeen kertymisen yläkäräjä täyttyy. Näistä ansioista peritään eläkevakuutusmaksut.

Eläkkeen rinnalla tehdystä työstä kertynyttä eläkettä pitää aina hakea erikseen.

Eläkettä verotetaan eri tavalla kuin palkkaa. Tästä syystä eläkkeellä työskentelevä tarvitsee kaksi veroprosenttia, joista toinen on eläkkeen maksua ja toinen työntekoa varten.

LÄHDE: KEVA

Ritva Harvio pääsee opettajana seuraamaan ja tukemaan oppilaiden kehittymistä. Motivoiva työ on saanut hänet jatkamaan pitkää uraansa vielä eläkkeelläkin.

Taloutta tärkeämpää on työn mielekkyys ja joustavuus.

Harvio sanoo, että neljän vuosikymmenen kokemuksesta on paljon hyötyä opettajan työssä. Etenkin sen huomaa, kun vastaan tulee vaikeita asioita. Kasvatustyöhön kuuluu, että opettaja pyrkii auttamaan oppilaita heidän henkilökohtaisten ongelmiansa kanssa.

– Työn henkinen rajaaminen muusta elämästä onnistuu nyt paremmin kuin nuorempana. Opettajan työssä voi tulla vastaan hurjiakin juttuja, jotka menevät omasta tunnerekisteristä läpi. Kokemus auttaa löytämään keinoja jaksaa ja käsitellä vaikeita asioita.

Työn mielekkyys ratkaisee, ei raha

Ritva Harvio tuntee muitakin eläkkeelle jääneitä opettajia, jotka tekevät kouluissa usein lyhytaikaisia sijaisuuksia.

– Itselleni on ollut luontevampaa säännöllinen tuntiopettajan työ, sillä silloin tiedän tarkat raamit jokaiselle viikolle.

Opettajan palkka tuo Harviolle lisätuloa eläkkeen päälle. Raha ei ole ollut kuitenkaan ratkaiseva asia työelämässä pysymiselle.

– Taloutta tärkeämpää on työn mielekkyys ja joustavuus järjestää työ itselleen sopivaksi. Tuskin olisin enää töissä, jos minulla ei olisi mahdollisuutta tehdä lyhyempää työviikkoa.

– Luulen, että joustavuus on tärkein asia monelle muullekin eläkkeellä työskentelevälle opettajalle. Toki rahakin merkitsee. Kunta-alalla eläkkeet eivät ole tähtitieteellisiä, joten moni joutuu hakemaan lisätuloa jatkamalla töissä.

Työura jatkuu vuosi kerrallaan

Eläkevakuuttaja Kevan mukaan kunta-alan luokanopettajista 28 prosenttia jää eläkkeelle seuraavan vuosikymmenen aikana. Harvion mielestä eläkeläisiä kannattaa hyödyntää työvoimareservinä.

Hän kuitenkin korostaa, että kaiken pitää perustua vapaaehtoisuuteen. Ketään ei saa syyllistää, jos pitkän työuran jälkeen haluaa jäädä pois työelämästä.

– Mutta jos töitä haluaa jatkaa eläkkeellä, niin miksi ei. Työ pitää ihmisen skarpina. Toisaalta on otettava huomioon, mikä on ihmisen työkyky ja riittääkö työhön motivaatiota.

Kesäloma odottaa, mutta elokuussa Harvio palaa taas Torpparinmäelle tuntiopettajaksi. Tulevana lukuvuonna hän toimii erityisopettajana, joista Suomen kouluissa on huutava pula.

– Eläkkeelle jäämisen jälkeen olen joka kevät kysynyt itseltäni, haluanko jatkaa vielä vuoden. Ehkä tuleva lukuvuosi on viimeinen, mutta varmaksi sitä en osaa sanoa. Katsotaan asiaa taas ensi keväänä. /

Pääekonomisti Joonas Rahkola julkisalojen työeläkevakuuttaja Kevasta Helsingistä.

Johtajaylihoitaja Merja Meriläinen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta Oulusta.

Kaupunginjohtaja Matias Hilden Imatralta.

Miten houkutella työvoimaa ja leikata palveluista samaan aikaan?

Julkisaloilla kaikki kivet on nyt käännettävänä

Nykyisin seniorityöntekijät ovat arvokas resurssi kunnille ja hyvinvointialueille, mutta pahenevaa työvoimapulaa heillä ei paikata. Miten osaajatarvetta taklataan tiukassa taloustilanteessa?

Eläkevakuuttaja Kevan arvion mukaan kolmasosa julkisen sektorin työntekijöistä jää eläkkeelle seuraavan vuosikymmenen aikana.

Määrällisesti eniten eläköitymisiä tapahtuu hoitoalalla. Lähihoitajia on siirtymässä eläkkeelle 6500 ja sairaanhoitajia runsaat 4000 seuraavan viiden vuoden aikana.

– Työvoimapula pahenee, joten jokainen kivi on käännettävä työntekijöiden löytämiseksi, Kevan pääekonomisti **Joonas Rahkola** sanoo.

Kevan ennusteita seurataan tarkasti kunnissa ja hyvinvointialueilla kaikkialla Suomessa.

– Palvelujen järjestäminen ja rahoittaminen ovat meilläkin suuria huolenaiheita. Työvoiman saamisessa on isoja kohtaantongelmia, mikä näkyy myös meillä paikallisesti, Imatran kaupunginjohtaja **Matias Hilden** sanoo.

– Samassa veneessä olemme kaikki. Jo nyt meillä on isoja haasteita esimerkiksi hoitohenkilöstön saamisessa, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) johtajaylihoitaja **Merja Meriläinen** toteaa.

Jopa vuodeosastoja jouduttu sulkemaan

Pohteessa on eniten pulaa sairaan- ja lähihoitajista, mutta myös esimerkiksi psykolo-

geja tai sosiaalityön ammattilaisia on Meriläisen mukaan usein vaikea löytää.

– Hankalinta on saada henkilökuntaa reuna-alueille ja ympärivuorokautista hoitoa antaviin yksiköihin. Olemme jopa joutuneet sulkemaan vuodeosastopaikkoja ja leikkaussaleja tästä syystä.

Hildenin mukaan Imatralta on vaikeinta löytää henkilöstöä varhaiskasvatukseen. Tämä pätee etenkin alan koulutettuihin opettajiin ja hoitajiin.

– Myös erityisopettajista ja joistakin teknisen toimen asiantuntijoista on pulaa, Hilden sanoo.

Tässä lehdessä helsinkiläinen opettaja **Ritva Harvio** kertoo, kuinka hän on päättänyt

On hienoa, että eläkeläiset pystyvät ja haluavat antaa meille työpanostaan. He ovat sataprosenttisesti mukana työyhteisöissä, ja monessa paikassa heitä voi kutsua pelastajiksi.

MERJA MERILÄINEN
POHDE

jatkaa työuraansa tekemällä töitä vielä eläkkeelläkin. Vastaavanlaiset seniorityöntekijät toivotaan tervetulleeksi niin Imatralla kuin Pohjois-Pohjanmaallakin.

– Eläkeläiset eivät ole meille apukäsiä, vaan he ovat sataprosenttisesti työyhteisöissä mukana.

– Onneksi heitä on, ja monessa paikassa heitä voi kutsua pelastajiksi, Meriläinen kuvailee.

Eläkkeellä työn tekoon joustavuutta

Meriläinen on havainnut ammattikohtaisia eroja tavoissa, joilla työuraa halutaan jatkaa. Lääkärit saattavat lykätä eläkkeelle jääntään parilla vuodella, kun taas fyysisesti raskaammissa hoitoalan töissä on tavallisempaa siirtyä eläkkeelle ja tehdä sen jälkeen keikkatöitä omaan tahtiin.

– Molemmat tavat ovat hyvä lisä meille. On hienoa, että eläkeläiset pystyvät ja haluavat antaa työpanostaan.

Meriläisen mielestä työnantajan tulee tarjota seniorityöntekijöille joustavuutta ja erilaisia tapoja tehdä töitä. Uutena mahdollisuutena hän mainitsee Pohteeseen perustetun digitaalisen sotekeskuksen, joka tarjoaa terveyskeskuspalveluita etänä.

– Digipalveluissa seniorityöntekijä voi halutessaan tarjota asiantuntemustaan paikasta ja mahdollisista fyysisistä rajoitteista riippumatta.

Neljäsosa jatkaa töitä vielä eläkkeellä

Kevan mukaan noin neljäsosa hoitoalan ammattilaisista on tehnyt töitä eläkkeelle jäämisen jälkeen. Opetusalalla eläkkeellä teh-

Kolmasosa julkisen sektorin työntekijöistä jää eläkkeelle seuraavan vuosikymmenen aikana. Työvoimapula pahenee, joten jokainen kivi on käännettävä työntekijöiden löytämiseksi.

JOONAS RAHKOLA
KEVA

tiin töitä lähes yhtä paljon, varhaiskasvatuksessa hieman vähemmän.

– Näyttää siltä, että eläkkeellä työskentely on yleisintä työvoimapula-aloilla, Rahkola arvioi.

Hänen mukaansa Eläketurvakeskuksen (ETK) viime syksynä julkaisema kyseilytutkimus tukee hyvin Kevan havaintoja. ETK:n kyselyn mukaan eläkkeellä olevat menevät tyypillisesti töihin vanhalle työnantajalleen.

– Sote-aloilla, varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa se on luontevaa. Työn käytännöt ovat tutut. Lisäksi ammatin mahdollisesti edellyttämät pätevyysvaatimukset ovat kunnossa.

Rahkolan mielestä kannustimia ja kunnianhimoisia tavoitteita seniorien työelämässä jatkamiseen kannattaa hakea. Julkisten alojen työvoimapulaa tällä ei kuitenkaan ratkaista.

– Jos työskentely eläkkeen alkuvaiheessa tuplaantuisi esimerkiksi hoitoalan suurimissa ammattiryhmissä, se lisäisi vuosittais-

ta työvoimaa vain joillakin sadoilla henkilötyövuosilla. Tämä johtuu siitä, että työskentely on yleensä lyhyt- ja osa-aikaista.

Tiukka taloustilanne vaikeuttaa rekrytointeja

Rahkolan mukaan julkisen sektorin työvoimapulaa helpottaa tulevina vuosina hie-man eläkeiän nousu, koska se pidentää automaattisesti työuria.

Lisäksi tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa. Se ei ole kuitenkaan nopea ratkaisu työvoimapulaan, sillä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollossa maahanmuuttajien on ensin hankittava ammattipätevydet ja riittävä kielitaito.

Pohteen Meriläinen huomauttaa, että työvoimapulaa voidaan taklata myös järjestämällä työtä entistä fiksummin ja muuttamalla työnjakoja.

– Esimerkiksi joissakin hoitotilanteissa voidaan miettiä, tarvitaanko niihin lääkäriä vai voiko asian hoitaa tähän koulutettu sairaanhoitaja.

On vähän paradoksaalista, että työvoimapulaa pitäisi paikata uusilla rekrytoinneilla. Samaan aikaan henkilöstömäärää tulisi kuitenkin supistaa.

MATIAS HILDEN
IMATRAN KAUPUNKI

Myös suurतालouskeittiöiden ja kiinteistöhuollossa tekijöistä on pulaa. Kevan pääekonomisti Joonas Rahkola toivoo, että eläkkeen ja työn yhdistäminen helpottaisi osaltaan julkisten alojen työvoimapulaa.

Pitkäjänteistä henkilöstösuunnittelua vaikeuttaa entisestään julkisen sektorin tiukka taloustilanne. Myös Pohde on kovan paikan edessä, kun sen tulee kuroa umpeen alijäämäinen budjettinsa tulevina vuosina.

– Uudet lisäsäästöt vaikeuttavat pitkäjänteistä suunnittelua entisestään. Maali karkaa koko ajan käsistä, Meriläinen sanoo ja viittaa esimerkiksi hallituksen kehysriehessä päätettyihin sadan miljoonan euron leikkauksiin sosiaalihuollossa.

Matias Hilden sanoo, että vaikea taloustilanne ei paranna kuntien työnantajakuva.

– On vähän paradoksaalista, että työvoimapulaa pitäisi paikata uusilla rekrytoinneilla. Samaan aikaan henkilöstömäärää tulisi kuitenkin supistaa.

Hildenin mielestä kuntien on pyrittävä vahvistamaan henkilöstön pitovoimaa. Työntekijöiden vaihtuvuus rasittaa hallintoa, kun tehtävänsä hyvin hallitsevan ammattilaisen tilalle joudutaan perehdyttämään uusi ihminen.

– Ennen puhuttiin, että kunnan palveluksessa on luvassa pitkä leipä. Nykyisin työntekijät vaihtavat työpaikkaa entistä aktiivisemmin. Eläkeviroista ei enää puhuta.

Hildenin mielestä kaupunki voi tarjota merkityksellisiä tehtäviä ja mukavan työympäristön.

– Meillä voi tehdä ammatillisesti riittävän haastavia töitä työyhteisössä, jossa tunnemme toisemme, Hilden sanoo. ✓

Keva, maan suurin eläkevakuuttaja, täyttää 60 vuotta

KUNTA-ALAN, valtion, kirkon ja Kelan henkilöstön eläkeasioista huolehtiva Keva täyttää tänä vuonna 60 vuotta. Keva juhli pyöreitä toukokuussa juhlaseminaarissa, ja pitää pitkin vuotta esillä juhluvuoden Pidetään huolta -teemaa.

Juhlakampanja esittelee julkisella alalla työskentelevien yhteiskunnallisesti merkittävää työtä ja työeläkkeiden riittävyttä tulevillekin sukupolville.

Suomen suurin työeläkevakuuttaja Keva turvaa yli 1,3 miljoonan suomalaisen eläkkeet. Kevassa ovat vakuutettuina niin opettajat, kunnanjohtajat, lähihoitajat, kirjastonhoitajat, nuoriso-ohjaajat, sairaanhoitajat, poliisit, papit, pelastajat kuin valtion virkamiehetkin.

Keva perustettiin nimellä Kunnallinen eläkelaitos vuonna 1964. Taustalla olivat uudet työeläkelait, jotka yksityisen sektorin tavoin velvoittivat myös kuntia yhtenäistämään eläkejärjestelmiään ja sovittamaan

ne työeläkejärjestelmän periaatteisiin.

Vuonna 2011 myös valtiolla työskentelevien eläkkeet tulivat Kevan hoidettaviksi. Eläkevakuuttajan nimi muutettiin samalla Kevaksi.

Vuonna 2012 evankelis-luterilaisen kirkon ja Kansaneläkelaitoksen toimihenkilöiden eläketurvan hoito siirtyi Kevalle.

Vuoden 2023 alussa julkisen sektorin työnantajakentässä tapahtui iso muutos, kun sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestäminen siirtyi 21 uudelle hyvinvointialueelle. Hyvinvointialueista tuli Kevan jäsenyhteisöjä.

Hyvinvointialueilla ja -yhtymissä työskentelee 50 prosenttia vakuutetuista ja kuntasektorilla 39 prosenttia.

Keva pitää huolta myös sijoitusvaroistaan. Kevan sijoitusten arvo oli vuoden 2023 lopussa 65,7 miljardia euroa. Työntekijöitä Kevassa on noin 500.

LÄHDE: KEVA

TEKSTI: ANTTI MIELONEN, MIKA VIDLUND JA NIKO VÄÄNÄNEN
Kirjoittajat työskentelevät asiantuntijoina Eläketurvakeskuksen suunnitteluosaston ulkomaantiimissä.

Eläketurvamuutoksia vireillä monissa maissa

Ulkomaanpalstalla esittelemme eläkeuutisia ja vertailutietoa muiden maiden eläketurvasta. Tällä kertaa paneudumme tarkemmin eläkeikien nousuun Euroopassa.

Muiden maiden eläkejärjestelmien kuvaukset Etk.fi:ssä

PERU Eläkkeisiin kajottiin jälleen etukäteen

Perun kongressi hyväksyi lähes yksimielisesti lakimuutoksen, jonka myötä ihmiset voivat nostaa eläkesäästöjään eläketileiltä. Näin tapahtuu Perussa jälleen kerran.

Perun finanssivalvojan arvion mukaan tämän seurauksena eläkevarojen hoitajat joutuvat myymään noin seitsemän miljardin dollarin arvosta varoja.

Perulaiset ovat saaneet neljän viime vuoden aikana nostaa jo kuusi kertaa varojaan eläketileiltä. Yhteensä varoja on nostettu noin 24 miljardin dollarin edestä.

Nostojen tarkoitus on ollut auttaa rahapulaan joutuneita perulaisia, jotta he saisivat talouteensa lisäpotkua.

Viime aikoina Perun talouskasvu on ollut vaisua, ja harmaa talous on yleistä. Noin seitsemän työntekijää kymmenestä työskentelee harmaassa taloudessa, eivätkä he säästä palkastaan eläketileille.

Reuters 12.4.2024

ESPANJA Suurituloisille uusi solidaarisuusmaksu

Espanjassa kerätään uudenlaista solidaarisuusmaksua ensi vuoden alusta lähtien. Maksua peritään suurituloisilta, mutta siitä ei kartu eläkettä.

Hallitus päätti, että suurituloiset palkansaajat ja yrittäjät maksavat uutta solidaarisuusmaksua, jolla vahvistetaan eläkejärjestelmän rahoituskellista kestävyyttä.

Uutta maksua maksavat kaikki, joiden työtulot ylittävät 4 700 euroa kuukaudessa. Maksua maksetaan siitä tulosta, joka ylittää eläkepalkkakaton eli eläkettä kartuttavan tulorajan.

Vuonna 2025 maksua maksetaan noin prosentti eläkkeeseen oikeuttavan työtulon ylittävistä ansioista. Maksu nousee asteittain ja vuodesta 2045 alkaen maksu vaihtelee 5,5 prosentista 7 prosenttiin työtuloista riippuen. Suuremmista tuloista maksetaan suurempaa maksua. Työnantajan osuus maksusta on 83,4 prosenttia ja työntekijän 16,6.

El Pais 26.3.2024

RUOTSI Indeksijarrun rinnalle halutaan kaasua

Ruotsin eläkepolitiikkaa ohjaava kaikkien valtiopäivillä edustettujen puolueiden muodostama *Pensionsgruppen* on päättänyt esittää työeläkkeisiin "kaasua". Sen avulla voisi korottaa eläkkeitä järjestelmän ollessa ylijäämäinen. Nykyjärjestelmässä on käytössä vain "jarru", joka heikentää indeksitarkistuksia alijäämätilanteessa.

Eläkejärjestelmä on ollut viime vuosina ylijäämäinen ja sen ennustetaan myös sellaisenaan pysyvän suotuisan työllisyyden ja AP-rahastojen hyvän kehityksen vuoksi. Ylijäämää on noin 13 prosenttia.

Hallituksen kanslia tekee esityksen järjestelmän muutoksesta vuoden loppuun mennessä. Uusien sääntöjen mukainen työeläke olisi tarkoitus olla voimassa vuoden 2026 alusta. Selvitysmiehen raportin pohjalta hallitus selvittää samalla myös eläkemaksun mahdollista nostamista.

Regeringen.se 28.2.2024 • Dagens Nyheter 28.2.2024

TŠEKKI Tšekissä eläkeikä nousee

Tšekin hallitus päätti nostaa merkittävästi eläkeikää. Uudistuksessa eläkeikä nousee aluksi 7 kuukaudella 65 vuoteen ja 7 kuukauteen nyt 52-vuotiaille. Vastedes eläkeikä sidotaan elinajanodotteeseen.

Eläkeikä on tarkoitus pitää noin 21 vuodessa, jolloin eläkeikää nostetaan eliniän noustessa. Eläkeikä määrätään vuosittain 50 vuotta täyttäneille. Eläkkeitä myös leikataan noin 8 prosentilla. Samalla raskaan työn tekijöille, kuten palomiehille, metsä- ja kaivosalan työntekijöille sekä tietyille hoitajille tulee mahdollisuus päästä eläkkeelle varhennetusti.

Pääministeri **Petr Fialan** mukaan eläkeuudistuksella estetään järjestelmän romahtaminen ja turvataan riittävän hyvät eläkkeet myös nuorille. Eläkeuudistuksen tarkoitus tulla voimaan vuonna 2025 ja se menee seuraavien kuukausien aikana parlamentin käsittelyyn.

Oppositio kuitenkin vastustaa keskustaoikeistohallituksen suunnitelmia entisen pääministerin **Andrej Babiksen** populistisen ANO-puolueen johdolla. Babis on uhannut tehdä uudistuksesta vaalikysymyksen syksyn 2025 vaaleissa.

Reuters 30.4. • Czech Radio 30.4.

SVEITSI Eläkkeensaajille ylimääräinen joulueläke

Sveitsiläiset ovat kansanäänestyksessään hyväksyneet ylimääräisen 13. kuukausieläkkeen maksamisen vuoden 2026 joulukuusta alkaen. Myös kansanvakuutusjärjestelmästä (*Volksversicherung*) maksettavaan eläkkeen enimmäismäärää korotetaan lisäksi 30 280 eurosta 32 806 euroon (29 400 frangista 31 850 frangiin).

Muutosta ovat ajaneet ammattiliittojen keskusjärjestö sekä vasemmistopuolueet. Ne ovat perustelleet muutostarvetta voimakkaasti kasvaneilla elinkustannuksilla.

Hallitus on arvioinut, että 13. eläke maksaisi vuositulolla aluksi noin 4,3 mrd. euroa. Hallitus ja parlamentti ovat olleet uudistusta vastaan, koska ehdotuksessa ei ole määriteltä, miten korotukset tulotaisiin rahoittamaan.

Samaisessa kansanäänestyksessä sveitsiläiset hylkäsivät myös eläkeiän noston yli 65 ikävuoden sekä sen sitomisen elinajanodotteeseen.

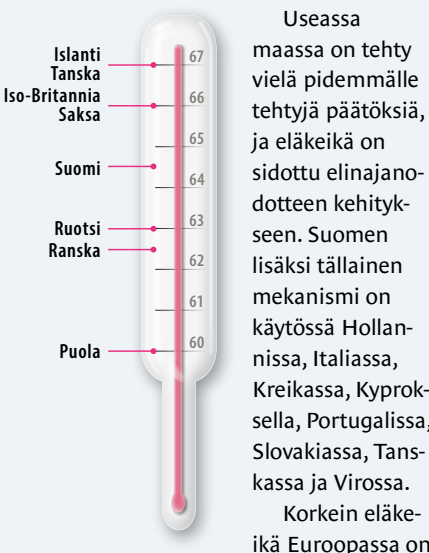
SSA International Update, April 2024 • Reuters 3.3.2024

Aiheesta laajemmin Etk.fi > Eläkejärjestelmät > Muiden maiden eläkejärjestelmät

Puolattarilla eläke alkaa kuusikymppisenä

Elinajanodote on kasvanut kaikkialla Euroopassa. Myös vanhuuseläkeiät ovat nousussa.

Euroopan maat ovat nostaneet eläkeikä, jotta eläkejärjestelmät pysyisivät taloudellisesti kestävinä.

Alankomaissa, Bulgariassa, Italiassa, Kreikassa ja Tanskassa. Näissä maissa yleinen eläkeikä on 67 vuotta.

Matalin eläkeikä on Ranskassa, missä se on 62 vuotta ja kuusi kuukautta. Ruotsissa eläkeikä on 63 vuotta.

Puolassa, Itävallassa, Kroatiassa, Romaniassa ja Liettuaissa naisilla on miehiä alhaisempi eläkeikä. Puola on ainoa maa, missä sitä ei olla nostamassa samalle tasolle miesten kanssa. Puolassa eläkeikä on naisilla 60 vuotta ja miehillä 65 vuotta.

Eläkeiän täyttämisen lisäksi useassa maassa on mahdollisuus päästä eläkkeelle ennen eläkeikää työuran pituuteen perustuen. Tällöin työuraa pitää olla usein takana vähintään 40 vuotta.

Eläkeikävertailut Etk.fi-palvelussa

Merenkulku turvaa huoltovarmuutta

Ulkomaankaupastamme 96 prosenttia kulkee meriteitse. Tavaraa vesiliikenteessä liikkuu paljon, tosin Suomen lipun alla seilaavia aluksia on vähemmän kuin vuosikymmeniin.

Lokit kirkuvat laivojen yllä. Satamissa matkustajarahtilaivoista purkautuu kapsäkkiään kantavien matkustajien lisäksi teollisuuden raaka-aineita ja varaosia. Elintarvikkeista ja lääkkeistämme peräti 65 prosenttia kulkee matkustajat (risteilyn) ja rahdin yhdistävillä ropax-aluksilla ja matkustaja-autolautoilla.

Logistisesti Suomi on kuin saari, mutta Suomeen liputettuja aluksia on enää satakunta. Tosin bruttotonneina laskettuna aluksien kuljetuskapasiteetti on tuntuvasti noussut ja on tällä hetkellä suurin koskaan.

Merimieseläkekassa tunnetaan erityisesti vakavaraisuudestaan.

Etenkin kriisitilanteissa merikuljetusten rooli korostuu. Tullin tilastojen mukaan viime vuonna 96 prosenttia ulkomaankaupasta kulki meriteitse. Itäisen maarajamme sul-

keminen osoitti, mikä merkitys merenkululla on huoltovarmuudelle.

Geopolitiikan näkökulmasta laivat ovat Suomelle välttämättömiä. Suomen Varustamojen toimitusjohtaja **Tiina Tuurnala** pitää etenkin tässä maailmantilanteessa tarpeellisenä, että varustamoillemme järjestyisi parempia kannusteita rakentaa jäänkestäviä ja energiatehokkaita aluksia Suomen lipun alle.

Hän vertaa tilannetta naapurimaahamme Ruotsiin. Suomenlahden länsipuolelle on ymmärretty turvata maan oma etu organisaatiolla, jonka tehtävänä on vahvistaa yksinomaan ruotsalaisten varustamojen ympäristöystävällisiä hankintoja, jotka tukevat Ruotsin huoltovarmuutta.

– Toivomme, että Finnveran alusten rahoitusmallia ja takausehtoja parannettaisiin ja saataisiin siten lähemmäs Ruotsin-mallia, Tuurnala sanoo.

SUOMEN LIPUN ALLA kulkevien alusten EU-kansalaiset ovat Suomessa vakuutettuja. Näillä aluksilla työskentelevien merenkulki-

Tiina Tuurnala tuntee merenkulkualan. Laivoja on vähemmän, mutta kuljetuskapasiteetti bruttotonneina eli lasti ja matkustajat yhteenlaskettuna on kasvanut tuntuvasti.

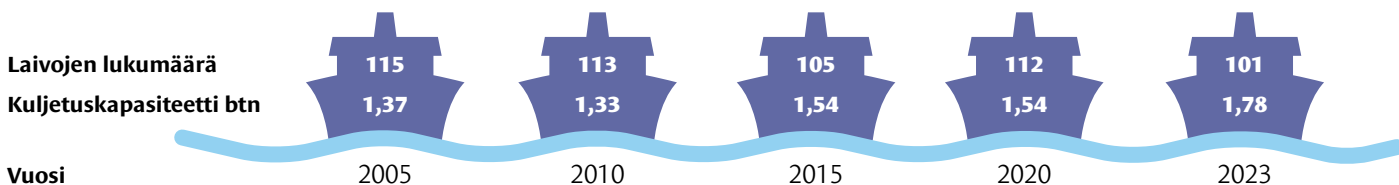
joiden työeläketurvasta huolehtii Merimieseläkekassa (MEK), maamme vanhin työeläkevakuuttaja.

– Erytislaitoksena MEK tietää työskentelyolosuhteet ja tukee merenkulkijoiden työkyvyn säilyttämistä. Mutta se tuntee myös toimialan ja tekee tiiviisti yhteistyötä koko merenkulkualan kanssa, MEK:n hallituksessa istuva Tuurna sanoo.

Työeläkealalla Merimieseläkekassa tunnetaan erityisesti vakavaraisuudestaan. MEK:n vakuutusmaksutulo on viime aikoina jopa noussut, kun pari uutta laivaa on liputettu Suomeen. ✓

Kauppa-alukset Suomessa 2005–2023

Suomen lipun alla olevien laivojen lukumäärän ja kuljetuskapasiteetin kehitys

English summary

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

More news in English
Follow us on Twitter: @ETKinfo
Visit our website: etk.fi/en

Subscribe to our newsletter:
etk.fi/en/newsletter/

Pension assets up €12.8 billion

The assets of the Finnish earnings-related pension scheme amounted to 255 billion euros at the end of 2023. Pension investors received 14.9 billion euro in investment returns.

More than half (56%) of pension assets were invested in equities, more than a quarter (26%) in fixed income and money market investments, around one tenth (9%) in real estate and the same amount (9%) in other investments (including hedge funds).

A fifth (21%) of investments were in the domestic market, just under a fifth (17%) in the euro area and the rest (62%) in the global market (North America, Japan and developing countries).

Without the return from the international markets, the real rate return on Finnish earnings-related pension investments would have been negative. The main source of funding for earnings-related pensions is pension contributions.

The nominal return on investments in 2023 was 6.3% (real rate of return 2.6%).

Under current legislation, pension assets must be invested profitably and safely. However, in line with the current government programme, pension investment operations are being reformed to achieve better returns by increasing the level of investment risk. ✓

Higher pension for working longer

The accrued pension increases if a person continues to work beyond their retirement age, thanks to both the increment for late retirement and the additional pension accrued for continued working.

The increment for late retirement increases the total accrued pension. For each month a person defers retirement, the pension increases by 0.4%, or 4.8% for each year that retirement is deferred. In addition, the worker accrues a new pension worth 1.5% of their monthly earnings from work.

For example, a monthly pension of €2,000 increases by €8 for every month that retirement is deferred. Deferring retirement by one year means that the monthly pension is €99 higher, and deferring retirement by two years means that the monthly pension is €198 higher.

There is no upper limit to the number of months that retirement can be deferred. It is also not necessary to work to receive the increase for late retirement. ✓

Light entrepreneurship on the upswing

An increasing number of light entrepreneurs are under 30 years old and have only a basic education. Most light entrepreneurs are men born in Finland, but one in four light entrepreneur is of foreign origin.

“People with a weaker labour market status have become light entrepreneurs more frequently than in the past” says Senior Researcher **Susanna Sten-Gahmberg** from the *Finnish Centre for Pensions*.

The number of light entrepreneurs has grown rapidly in recent years. In 2022, there were 68,000 light entrepreneurs who received their income through an invoicing service company.

More often than not, light entrepreneurs have only a basic education. Typically, light entrepreneurship is occasional and a source of extra income.

In 2022, the average annual income for a light entrepreneur was €1,700. Four out of five light entrepreneurs also received earnings from other jobs. In fact, almost 60% of light entrepreneurs were also employed in the same year. ✓

Average pension in 2023 nearly €2,000

At the end of 2023, almost 1.5 million people in Finland received a pension in their own right. The average monthly pension for Finns in 2023 was €1,977 and the median monthly pension was €1,736.

Of all pension recipients, 830,000 were women and 680,000 were men (in 2023). The average monthly pension for women was €1,779 and for men €2,216.

The total pension includes earnings-related pensions (excl. partial old-age pensions), pensions paid by Kela and related pension-like benefits. Almost one million pension recipients received only an earnings-related pension.

More than half of the monthly pensions paid in Finland in 2023 were less than €2,000. One person in ten received a pension of more than €3,000 and only a few per cent received a monthly pension of more than €5,000. ✓

Posti Green

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut/

Kokonaiseläke 2024: Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määräytymiseen

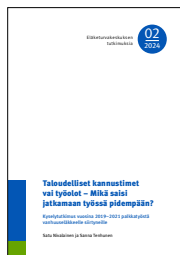
Katsauksessa on koottu yhteen kokonaiseläkkeeseen vaikuttavien osien määräytyminen vuonna 2024. Työeläkkeen, kansaneläkkeen, kansaneläke-etuuksien sekä eläkkeiden verotuksen määräytyminen vaikuttavat kaikki osaltaan käteen jäävään nettoeläkkeeseen. Raportti on julkaistu myös englanniksi.

Suvi Ritola ja Samuli Tuominen:
ETK:n raportteja 01/2024

Taloudelliset kannustimet vai työolot – Mikä saisi jatkamaan työssä pidempään?

Tutkimuksessa tarkastellaan tietämystä taloudellisista kannustimista sekä kannustimien ja työolojen vaikutusta työssä jatkamiseen. Ai-neistona on Eläketurvakeskuksen Työstä eläkkeelle -kyselytutkimus, johon vastasi 3 378 vuosina 2019–2021 palkkatyöstä vanhuuseläkkeelle siirtynyttä.

Satu Nivalainen ja Sanna Tenhunen:
ETK:n tutkimuksia 02/2024

Light entrepreneurs in Finland: A longitudinal study of careers, income and pension accrual

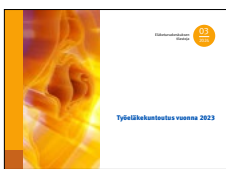
The study examines how the careers, income and pension accrual of light entrepreneurs have developed over time using register data from Statistics Finland and the Finnish Centre for Pensions. Individuals who started as light entrepreneurs in 2017 are followed from 2012 to 2022.

Susanna Sten-Gahmberg ja Aart-Jan Riekhoff: *Finnish Centre for Pensions Studies 04/2024*

Työeläkekuntoutus vuonna 2023

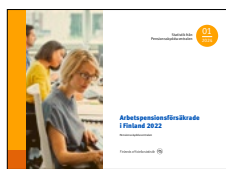
Tilastojulkaisussa tarkastellaan työeläkekuntoutusta vuonna 2023. Julkaisu sisältää keskeiset tilastotiedot työeläkekuntoutuksesta linkitettyinä ajantasaiseen tilastotietokantaan.

Marjo Kaasila:
Eläketurvakeskuksen tilastoja 03/2024

Arbetspensionsförsäkrade i Finland 2022

Den här publikationen omfattar de 17–68-åringar som omfattats av Finlands arbetspensionslagar. I publikationen presenteras uppgifter om arbetspensionsförsäkrade och pensionerade samt löntagnarnas pensionsgrundande inkomster. Tilasto on julkaistu myös suomeksi ja englanniksi.

Finlands officiella statistik
Statistik från Pensionsskyddscentralen 01/2024

MUITA JULKAISUJA

Gender differences in oldage poverty in 14 EU countries: exploring the role of household structure

Artikkelissa tutkitaan kotitalouksien rakenteen yhteyttä sukupuolten välisiin köyhyysriskieroihin 14 EU-maassa. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että köyhyysriskierot ovat yhteydessä maiden välisiin eroihin kotitalouksien ikärakenteessa sekä erityyppisten kotitalouksien köyhyysriskeissä.

Kati Ahonen and Susan Kuivalainen:
International Review of Economics (2024), 1–17.

Lue faktaa ja tilaa uutiskirjeemme!
www.etk.fi/uutiskirje/